

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXIX Sausis – January 19, 1984 Nr.3

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

IR SOVIETAI KALTI

Dėl santykių su JAV pablogėjimo

Vytautas Meškauskas

Smarkėjančioje priešrinkiminėje polemikoje Reagano administracijai ir jam asmeniškai priekaištaujama dėl santykių su Sovietija pablogėjimo Girdi, šiaip ar taip, nenorint ir negalint su sovietais kariauti, reikia su jais derėtis dėl eventualaus apsiginklavimo sumažinimo ir 'karo iš ne tyčių' galimybės sumažinimo. O svarbiausia, reikia atstatyti pasitikėjimą iš abiejų pusių, kuris tik vienas galėtų vesti prie atoslūgio laikotarpio. Tokio pageidavimo išsipildymui prieštaraujanti Reagano prieškomunistinė retorika.

Taip kaltinantieji turbūt prileidžia, kad sovietai yra nekalti avinėliai. Iš tikro jie užmiršta, ar nenori prisiminti, kad santykių pablogėjimą atnešė sovietų elgesys, kurio JAV negalėjo ramiai toleruoti. Detente ir šiandien būtų žydėjusi, jei ne jų pastangos išsilaikyti Afrikoje ir Azijoje, o ypač Afganistane ir Lenkijoje. O kur dar jų spartus ginklavinimas? Visa tai turėjo sukelti Amerikoje atitinkamą reakciją, kuri padėjo Reaganui laimėti 1980 rinkimus. Jei rinkimų metu leidžiami ir toleruojami tam tikri nukrypimai nuo tikros tiesos, po jų iš naujos administracijos laukiama grįžimo į realybę. Tačiau prezidentas - teigia jo kritikai - tos paprastos taisyklės nesilaiko.

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

Amerikos Lietuvių Taryba š. m. spalio 27-28 d. Chicagoje, šauks X Amerikos Lietuvių Kongresą. Bus sukviešti lietuviškųjų patriotinių organizacijų atstovai. Sausio 6 d. įvykusiame Amerikos Lietuvių Tarybos posėdyje išrinkta pagrindinė kongreso rengimo komisija: Daina Dumbrienė, inž. Grožvydas Lazauskas ir dr. Vladas Šimaitis. Ši komisija praplės savo veiklą sudarydama antrines komisijas įvairiems su kongresu susijusiems reikalams.

Posėdį, pirmininkui dr. K. Šidlauskui negalėjus atvykti, pravedė vicepirmin. Teodoras Blinstrubas. Dalyvavo: dr. L. Kriaučiūnas, dr. Vl. Šimaitis, J. Talandis, inž. Gr. Lazauskas, adv. A. Domanskis, M. Pranevičius, P. Bučas, Dumbrienė, E. Smilgys, R. Tričytė, I. Blinstrubienė, kun. J. Prunskis ir svečias Juozas Laučka, atvykęs iš Washingtono.

kė ir toliau Sovietiją vadina viso blogio centru.

Zinia, kultūringoje aplinkumoje, prieš pradedant su kuo derėtis, nepatartina derybų partnerį visų pirma iškolioti. Tačiau tie, kurie tokį elgesį primeta prezidentui, užmiršta, kas sovietai nuo pat pirmos dienos - dar smarkiau negu Reaganas dabar juos - koliojo ir tebekolioja kapitalizmą ir demokratinę santvarką. Todėl Reagano atgal mesti kaltinimai jų neturėtų per daug stebinti.

Iš tikro prie santykių pablogėjimo privedė ne kurios nors pusės retorika, bet faktai. Jei Maskva negali išnaudoti gerų santykių savo naudai, jai daugiau praverčia blogi santykiai ir gąsdinimas karu. To reikalauja ir dabartinė jų vidaus padėtis.

Brežnevo režimo pabaigoje Sovietijos valdanti sluoksnis buvo apėmusi apatija - jokio gyvenimo pagerėjimo ir prie geriausių noru negalima buvo konstatuoti. Buvo tikima, kad nauja, jaunesnė valdžia Kremliuje praves reikalingas reformas. Anot Dimitri K. Simes N.Y. Times skiltyse, toji viltis su Andropovo išgalėjimu dinga. Iš pradžių buvo dar manoma, kad Andropovo griežtesnės disciplinos atstatymas bus susijęs su toliau einančiom decentralizacijos reformom ūkinėje srityje, bet jų nesulaukta. Viskas eina sena vaga, be jokių pasikeitimo perspektyvų ne tik viduje, bet ir užsienyje: karas Afganistane, blogi santykiai su Kinija, nesugebėjimas Vakarų europiečius atbaudyti nuo amerikiečių. Pagaliau neiškus Andropovo sveikatos stovis verčia jo pavaldinius, grupuojantis dėl įpėdinystės kovos, laikyti labai atsargiai, neišėiti iš išmintų vėžių.

Tokiose aplinkybėse Reaganas, jei ir norėtų, negali tikėtis kokio prasmingo susitarimo. Ne daug pažangos galima laukti ir sausio 18 d. ar kiek vėliau numatyto Shultz-Gromyko susitikime. Taip, kaip diplomatiškas rankų pakratymas dar nereikia santykių atoslūgio - ispeja Simes - taip ir diplomatinis atšalimas dar nereikia karo.

Tokios išvados iš faktų daug kas turėtų prieiti. Zinia, ne visi faktai yra žinomir ir tai leidžia įvairiausius spėjimus. Grįžtant į artimesnę ateitį - priešrinkiminę polemiką - reikia manyti, kad santykių su sovietais temą aptemdys arčiau esantieji įvykiai: JAV santykiai su Centrine Amerika ir marinų laikymas Libane.

Žvejų kaimelis Neringoje.

Klaipėdos sukilimas 1923 m. šviesiame Mažosios Lietuvos istorijos puslapyje

Klaipėdiškio žurnalisto Anso LYMANTO, "Lietuvos Pajūrio" redaktoriaus kalba, pasakyta per Los Angeles lietuvių radiją, Vl. Bakūno programoje sausio 14 d. Klaipėdos atvadavimą minint. Anas Lymanas gyvena Montrealyje, Kanadoje, o jo redaguojamas "Lietuvos Pajūris" leidžiamas "Laisvosios Lietuvos" priedu Chicagoje.

(vb)

Man dažnai tenka prisiminti daugelį mūsų gražiojo lietuviško pajūrio vaizdų ir įvykių. Ypač, dažnai apie jį rašant. Tačiau pajuntu ypatingą nostalgiją kai ateina Sausio 15-toji. Tada, tarp kitko, lyg pro dvasišką akis regiu Klaipėdos miesto kapines, kur masyvaus granitinio obelisko ir sniegu užklotų žuvusiųjų Klaipėdos krašto vaduotojų kapų renkasi organizacijos, moksleiviai, pulko garbės sargyba, gubernatorius. Susirinkusiųjų eilėse matau žinomų žmonių veidus, štai, balta barzda ir tėviškais veido bruožais sukilėlis,

aušrininkas, patriarchas Martynas Jankus, kiek toliau — stambios ir ryžtingos išvaizdos buvęs 1923 m. Klaipėdos krašto sukilimo direktorijos pirmininkas Erdmonas Simonaitis, šalia jo lieknos povyzos šaulių vadas ir sukilėlis Jonas Vagnaitis, sukilėliai Brūvelaitis, Šaulinskis, Lėbartas, liaudies poetas Lekšas ir daugelis kitų, kurių vardai šiaip ir anapus Nemuno lietuvininkuose buvo plačiai žinomi ar net minimi su pagarba. Kasmet sukeliaudami dalyvauti šiame iškilmingame akte, jie atstovavo didžiąją dalį to tautinio ir

politinio prūsų lietuvių branduolio, kuris per savo veiklą siekė įkūnyti per amžius gaivinamą lietuvių tautos troškimą, t. y. visų lietuviškų giminių sujungimą.

Daugelis buvo ir garsiojo 1918 m. Tilžės paskelbto Prūsų Lietuvių Tautinės Tarybos akto signatarai. Akto, kuriame nedviprasmiškai buvo išreikštas Mažosios Lietuvos noras, skirtis nuo Vokietijos ir jungtis prie neseniai atsikūrusios Nepriklausomos Lietuvos valstybės.

Negalėjus pilnutiniai realizuoti visų lietuvių troškimų, tie patys veikėjai vėliau dėjo visas pastangas, kad bent šiaurinė Mažosios Lietuvos dalis, t. y. Klaipėdos kraštas, taptų integraline Lietuvos dalimi. O tai, su Didžiosios Lietuvos brolių (Nukelta į 2 psl.)

SAVAITINĖ POLITIKOS *Apžvalga*

Tik Amerikoje... Jacksono pokštas padidino spaudimą greičiau atšaukti marinus iš Libano. - Kodėl nustota ieškoti pasikėsimo prieš Popiežių priežasčių? - Kissingerio komisijos raportas.

Sunku isivaizduoti kokiam kitam krašte situacija, kad koks nors privatus asmuo, nors ir kandidatas į politinį postą, griebtusi iniciatyvos savo krašto užsienio politikoje ir vyktų pas priešą prašyti paleisti tik vieną belaisvį tik dėl to, kad jis juodas! Taip pereitą savaitę atsitiko Amerikoje. Rev. J. Jackson tai padarė ir sau iš to susikrovė politinį kapitalą. Jei prieš tai niekas nenorėjo rimtai kalbėti apie jo kandidatūrą į prezidentus, pereitą savaitę jis buvo daugiau rodomas televizijoje ir laikraščiuose negu koks kitas demokratų kandidatas.

'Su pasisekimu negalima ginčytis' - pareiškė prezidentas Reaganas, kai Jacksonas su patekusi belaisvėn lakūnu lt. Goodman grįžo į JAV. Prezidentui neliko nieko kito, kaip prisidėti prie komplimentų Jacksonui ir pabandyti išnaudoti po lakūno paleidimo pasidariusią taikingesnę atmosferą surasti kokią sau nelabai skaudų būdą atitraukti iš Beiruto marinus. Savo padėkos telegramoje Sirijos prezidentui Hafes al-Assad, Reaganas pasiūlė išnaudoti 'palankų momentą padėti visus klausimus ant (derybų) stalo'. Gal prezidentui ir pasiseks per daug politiniai nenukentėti nuo marinių atitraukimo tikslo nepasiekus, tačiau JAV, kaip kraštas, nuo Jacksono pokšto tik nukentėjo. Komentuoja N.Y. Times:

'Kas yra geriausia lt. R. Goodman, nėra automatiškai geriausia ir JAV-bėms. Laivyno aviatoriaus paleidimas, nors sveikintinas, sumažino prezidento Reagano autoritetą derybose su Sirija.'

'Pakenkdamas Reagano pastangoms savo partizaninei

naudai, Rev. J. Jackson nepataisė savo diplomato reputacijos. Lygiai kaip Assado mostas jo nepaverčia humanitaru. Sirija prisidėjo prie to pokšto aiškiais sumetimais - ji norėjo paskatinti agitaciją Amerikoje už greitesnį marinų atitraukimą. Jie atidavė Goodman, nes nori dominuoti Libane.

'Iš to tačiau neišeina, kad tai ko nori Sirija būtinai turi būti bloga JAV-bėms. Faktas, kad Sirija nenori marinų Beirute, dar nėra argumentas už ten jų laikymą.'

Mat, mariniai ten buvo pasiūsti Libane išlaikyti taiką ir leisti partijoms sustarti dėl tolimensės krašto ateities. Bet išėjo tai, kad jie praktiškai pasidarė įkaitai, jokių būdu ne 'taikos išlaikytojai'.

Ieškant išeities iš nemalonių padėties, laikraštis siūlo visų pirma sutikti, kad Libanas negali būti išgelbėtas nuo padalinimo. Kovojančios partijos nerodo jokio palinkimo kompromisui. Vienintelis būdas jas priversti dar kartą bandyti susitarti yra tik grasinimas, kad JAV - kaip prieš tai Izraelis - razignavo prieš padalinimo galimybę.

Tam reiktų nustatyti datą - per mėnesį ar šešias savaites pasitraukimui. Tik tuo atveju maronitai, kurie nori vadovauti kraštui, padarytų rimtų nuolaidų mahometonams, o tie neturės preteksto nesiderėti kol amerikiečiai nepasitrauks. Sykį bus nustatytas terminas pasitraukimui, amerikiečių priešams nebus reikalo griebtis naujų teroro veiksmų. N.Y. Times baigia:

'Kai Amerika trauks savo karinę koją iš meškos spastų, jos diplomatinė įtaka visų libaniečių tarpe turėtų augti. Tai nesumažins istorinės Siri-

jos įtakos i Libaną, bet to negali padaryti ir mariniai, nepaisant kiek laiko jie ten pasiliktu'.

Atrodo, kad tokios nuotikos viešpatauja abiejų partijų politikų tarpe. Jei prezidentas nepasiskubins, panašų nutarimą gali padaryti kongresas, jam apsunkindamas bet kokias derybas.

●●●

Istorijos paraštėje ... Per Kalėdas popiežius kalėjimo celėje aplankė pasikėsintoją į jo gyvybę, turką Agcą. Vizitas praėjo labai nuoširdžioje, atleidimo kupinoje atmosferoje. Beveik tuo pačiu laiku iš kalėjimo už užstatą buvo paleistas Bulgarijos orinio susisiekimo b-vės pareigūnas Antanov, anot Agcos buvęs jo nusikaltimo bendradarbis, bet paliktas namų arešte. Ar tuo pasibaigs visa ta byla? Arodo. Savo knyga apie Bulgarijos saugumo išvėlimą į tą samokslą pagarsėjusi, terorizmą studijuojanti žurnalistė Claire Sterling savo naujoje knygoje 'The Time of the Assassins' svarsto klausimą, kodėl Vakarų žvalgybos iš pat pradžių nenorėjo prileisti prie Agcos ryšių su bulgarų - o per juos ir sovietų saugumais - išaiškinimo. Ji nurodo bent šešis JAV saugumo institucijų itaigtus tuo reikalu straipsnius, kuriuose teigiama, kad nėra jokių įrodymų apie bulgarų, o ypač sovietų dalyvavimą tame samokse. Girdi, nėra jokio motyvo! Sterling mano, kad Vakarų valdžios apsisprendusios neaiškinti to klausimo, nes tai turėtų vesti prie tuo laiku buvusio KGB viršininko Andropovo asmeninės rolės, o tai tik pasunkintų derybas su juo. Tuo labiau, kad prezidentas Reaganas turėjo skaitytis su viršūnių konferencijos galimybe.

●●●

Pereitą trečiadienį prezidentas Reaganas gavo savo pereitų metų abiejų partijų asmenybių komisijos raportą, patarti ką daryti su neramia Centro Amerika. Komisijai pirminiškavo Kissingeris, užtai ji sutrumpintai ir vadinama jo vardu. Jau prieš tai N.Y. Times pasirodė raportas projekto daly, kurios tuojau pat sukėlė ginčų.

Aplamai imant, komisija konstatavo, kad nors revoliucijos ten yra lokalinės kilmės ir kaip tokios neturėtų tiesiogiai liesti JAV saugumo, tačiau jos yra išnaudojamos Sovietų Sąjungos ir Kubos, kas pakeičia jėgų balansą. Ziūrint iš sovietų pusės, privertimas JAV rūpintis savo saugumu iš sausumos pusės, būtų didžiausias jų laimėjimas. Sovietams palankaus režimo išsigalėjimas Nikaragvoje, kurios krantus skalauja Ramiojo ir Atlanto vandenynų bangos, yra lygintinas su Castro išsigalėjimu Kuboje. Nikaragvoje išgalėję sovietai,

■ Iš kitos pusės

Vincas Trumpa tik neseniai pasirodžiusiam AKIRAČIŲ lapkričio mėn. Nr. rašo:

"VI-tasis PLB seimas priėmė bent vieną išmintingą rezoliuciją. Santykių su Lietuva klausimu sakoma: 'Lietuvių tautai sovietų primesta izoliacija yra labai kenksminga, todėl naudotinos visos priemonės... plėsti išeivijos ryšius su tėvyneje gyvenančiais tautiečiais'...

... grįžkime prie tos izoliacijos. Teisingai, ji Lietuvai labai žalinga. Bet kaip tada su prez. Reagano politika?.. kokia nauda iš to Lietuvai? Juk nereikia didelės galvos suprasti, kad izoliavus sovietus (žinoma, jeigu tai iš viso būtų įmanoma), dar labiau bus izoliuota Lietuva".

Kitaip sakant, santykių su Lietuva naudai daugiau praverstų detentė negu prieškomunistinė retorika. Tačiau visi mūsų politiniai veiksniai kiekvienos administracijos prašo, jei nekelti Lietuvos klausimo tarptautinėse forumuose, tai bent viešai nepripažinti jos okupacijos, kas saivame aišku negali vesti prie santykių pagerinimo.

Skaitant rezolucijas, žinoma, sunku susigaudyti. Laimė, kad praktiškai gyvenime yra tiek daug progų apeiti visokias deklaracijas ir visokius nuostatus, jog galima teigti, kad nė vienas tautietis, santykiuodamas su kraštu ir jo gyventojais mažiausiai rūpinasi, ką apie tai pasakys veiksniai. Tur būt dar nebuvo atsitikimo, kad kas nors prieš ten važiuodamas tartusi su vienu iš jų. Nulemia ne rezolucijos, bet asmeniškai sumetimai.

Baigdamas Trumpa pataria laikyti PLB rezolucijos ir nepasirašinėti peticijas prieš sovietų dalyvavimą olimpiadoje, o ruošti "KAIP GALIMA GRAŽIAU SUTIKTI LIETUVIUS SPORTININKUS TOJE OLIMPIADOJE."

Saugok Dieve nuo tokios rezolucijos! Patyrę apie tokį sumanymą sovietai tik įtars, kad norima lietuvių, jei jų būtų sovietinėje komandoje, įkalbėti pasilikti ar užverbuoti šnipinėjimui. Daug daugiau naudos būtų galima tikėtis iš privačių susitikimų. Privatinį santykiavimą nereiktų pajungti rezolucijom, kurių vistiek niekas nepaiso.

(vm)

dėl jos geografinės padėties gali kurstyti visą centrinę Ameriką, įskaitant ir Panamą. Jei JAV negali paveikti įvykių eigos savo pašonėje, kas patikės, kad jos turės valios nulemti įvykius kur nors toliau?

Partizaniniame kare - sako raportas - vyriausybė pralaimi, jei tik išsilaiko, bet jo nelaimi; sukilėliai jau tada laimi, jei vyriausybė negali laimėti. Už tat karinė persvara nebūtinai pakeičia derybas, bet yra reikalinga sąlyga politinei akcijai. Nėra jokios logikos duoti tik tiek paramos, kiek reikia priešintis, bet ne laimėti.

Iš tokio konstatavimo išeina, kad Salvadoras turėtų gauti daugiau pagalbos (apie 400 mil. dolerių per šiuos ir ateinančius metus) savo karinėm jėgom sustiprinti, o visam rajonui reikalinga ekonominė akcija, primenanti Marshallo planą, pasatačiusi ant kojų Vakarų Europą. Tam tikslui per penkis metus reiktų apie 8 bilijonų dolerių.

Kol kas didžiausią nesuipratimą kelia 'žmonių teisių' klausimas. Taip vadinamo li-

beralinio nusistatymo žmonės aiškina, kad vyriausybės, nors ir kovojančios su komunistais, neremtinės, jei jos nesilaiko žmonių teisių. Tuo tarpu Reagano administracija laikės pažiūros, kad jei dėl nesiskaitymo su žmonių teisėmis atšauks paramą - kas gi laimės? O gi komunistai, kurie absoliučiai nesilaiko jokių teisių! Tuo tarpu dešinėsios diktatūrinės vyriausybės, kaip rodo gyvenimo praktika, anksčiau ar vėliau užleidžia savo vietą demokratiniam režimui.

Komisija iš principo pasisakė už reikalavimą paisyti žmonių teisių, tačiau elgtis taip, kad toks reikalavimas nevėstų prie pralaimėjimo, kas leidžia kai kurių išimčių.

LABORERS, BURNERS FOR SCRAP METAL YARD IN N. E. MUST BE OVER 21 AND HARDWORKING. APPLY IN PERSON. THALHEIMER BROTHERS 5550 WHITAKER AVE. PHILADELPHIA, PA. 19124 (12)

MACHINE SHOP HELP to work and live in Florida. Requires 5 years minimum experience as PUNCH SETTERS. Steady work, good rate & benefits. MINIMATIC COMPONENTS 580 S. MILITARY TRAIL DEERFIELD BEACH, FLA. 33441 305-421-9300 (1-5)

Popiežius Jonas-Povilas II, aplankęs teroristus kalėjime, kalbasi su Ali Agca, kuris šovė į jį.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.

Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro numerio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

**TARYBINĖ PROPAGANDA
GIMINIŲ LŪPOMIS**

Nereikia nė įrodinėti, kad sovietų antiamerikietiška propaganda nepaprastai sustiprėjo, kai Vakarų Europoje, prieš Rytuose jau seniai įtvirtintas atominės raketos yra rikiuojamos galingesnės amerikiečių gamybos 'MX'. Mes čia visi be jokių propagandinių įtaigojimų žinome, kad NATO tai daro ne Sovietų Sąjungai užpulti, o tik Vakarų demokratijų saugumui sustiprinti komunistinio totalitarizmo grėsmės akivaizdoje. Bet sovietų uždavinys yra savo piliečius ir užsieninius šalininkus įtikinti priešingai; kad tik Amerika yra tas baisus agresorius, kuris 'jau dabar sėja mirtį', kuris 'tyko progos į Varšuvos Sutarties šalių teritoriją smogti pirmą smūgį', 'įstumti Europą į katastrofą', 'sukelti trečią pasaulinį karą'.

Dėl to ir Lietuvoje vyksta partijos organizuojami protestai mitingai prieš 'militarinę Washingtono politiką', kuri artinanti pasaulio galą, o 'Tiesoje' kolūkių 'Už taiką' mechanizatorius Jonas Ivaška rauda, kad jis ir kiti nenorį mirti ir tetrokštą tik 'ramiai dirbti žemę, gražiai gyventi, kurti savo vaikams laimingą ateitį'. Ir aiškėja, kad šitokią Amerikos 'politinio ir karinio agresyvumo baime' tarybinę propagandą sugeba per ilgesnį laiką įkalti net ir į šviesesnes tenykščių mūsų tautiečių galvas. Tai liudija ir pastaruoju metu

iš Lietuvos gaunami giminių laiškai, ir iš ten atvykstančių būkštavimai. O surankiojus ir suglaudus tuos duomenis išryškėja maždaug tokie išgąsdintų ar 'perplautų' mūsų brolių samprotavimai:

Esą tik dėl Reagano kaltės nutrūkusios ginklavimosi apribojimo derybos.

Tik dėl Reagano perastrintos antisovietinės politikos dabar suvaržytas ir knygų siuntimas iš Lietuvos užsienin, ypač išeivijai; buvo uždaryti išeiviams skirti Vilniaus universiteto lituanistikos kursai, suvaržytos lietuvių išvykos Amerikon.

O jeigu prez. Reaganas būsiąs išrinktas dar ir antram terminui ir nepakeisias savo politinės linijos, tai Lietuvon galį sugrįžti Stalino laikai: būsiąs uždraustas bet koks susirašinėjimas su giminėmis, o apie vieną kitą aplankymą neteksia nė svajoti. Be to, esąs beveik garantuotas ir atominis karas.

Neabejotina, šitokie mums atrašomi artimųjų ir giminių mąstymai, pasakojimai ir juodos ateities pranašystės samoningai ar nesamoningai siekia vieno tikslo: nebalsuokite už Reaganą ir neremkite jo politinės antikomunistinės linijos! O tada bus daug geriau ir Lietuvai negu dabar... Taip sovietinė propaganda mums jau iš anksto kužda į ausis savų žmonių lūpomis.

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

St. Anthony

Federal Savings and Loan Association

10 South 660 Route 83 (At 92nd St.).

Willowbrook, Ill. 60521

Phones: Chicago: (312) 242-4395

Cicero: (312) 656-6330

Willowbrook: (312) 789-0777

FSLIC

Joseph F. Gribauskas
Executive-SecretaryDennis N. Gribauskas
Senior Vice-President/
Willowbrook Manager

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

**Klaipėdos
sukilimas...**

(Atkelta iš I psl.)

pagalba, jiems 1923 m. sausio 15 d. ir pavyko.

Bet jei jie būtų susvyriavę ar pasidavę abejonėms, vargu ar Lietuva savo nepriklausomame gyvenime būtų galėjusi pasidžiaugti išėjimu į jūrą. Mat, tuokart neužteko vien paimti kraštą ginklų, o labai buvo reikalinga ir to krašto žmonių, kurie tokiam žygiui krašte paruoštų dirvą, ji politiniai aprobuotų, sveikintų ar net ginklų tarptautinėj politinėj arenoje.

Jei lietuvių planai 1923 m. būtų sugriuvę ir nebūtų išsipildžiusi ana vakarinių Lietuvos sienų revendikacija, pakeitusi vienos šiaurės Europos valstybės sienas, vargu ar Klaipėdos kraštas šiandien įeitų ir į taip vadinamos "tarybinės" Lietuvos respublikos sienas. Mat, turint omenyje sovietų paguojamos plačiosios tėvynės sampratą, kurios išdavoje jau dabar virš 50,000 rusų Klaipėdoje, Klaipėda kaip ir Tilžė, Gumbinė, Įsrutis 1945-46 m. lengvai galėjo tapti grynai rusiškos Kaliningrado srities dalimi. Kad tai neįvyko, tai gal dar vienas, kad ir pomirtinis 1923 m. sausio 15 d. žuvusiųjų nuopelnas.

Šiandien Klaipėdos kapinėse nebesusirenkama žuvusiųjų pagerbti. Gal ten paminkle iškaltas pats įrašas "Už laisvę žuvusiems" jau yra dabartinio režimo atstovams užgavimas ar įžeidimas. Už tat apie 1923 metus ok. Lietuvoje kuriami nauji istoriniai mitai. Pvz., garsusis šių dienų Lietuvos istorikas Žiugžda, rašydamas apie 1923 metus, viename savo marksizmo-leninizmo metodologijos pagrindu parašytame veikale mėgina kai kuriuos nuopelnus priskaityti: tūlam Miekevičiui-Kapsukui ir Aleksai Angariečiui. Jie, anot Žiugždos, esą tie, kurie nuo 1923 m. sausio mėn. pradžios buvę labai susirūpinę ir skyrė didelį dėmesį Klaipėdos krašto likimo sprendimui.

Deja, kaip įvykiai parodė, vien tik susirūpinimu ir domėjimosi Klaipėdos kraštas nebuvo atvaduotas. Krašte reikėjo steigti Maž. Lietuvos Gelbėjimo komitetus, šaukti susirinkimus, platinti atsišaukimus, skelbti deklaracijas arba net važiuoti į Paryžių ir alijantų akivaizdoje pareikšti savo tautiečių valią. To visi Žiugždos minimi tuometiniai bolševikinio režimo eksponentai, savo tariame dideliame susirūpinime, nei nedarė, nei sugebėjo padaryti.

Tat, nežiūrint, kokius

Laivai Dangės kanale.

naujus istorinius mitus šiandien ir sukurtų svetimųjų dvasioje išauklėti Lietuvos pseudoistorikai, Jankaus, Simonaičio, Budrio, Galvanausko ir daugelį kitų vardai pasiliks Maž. Lietuvos istorijoje. Jie kartu ir paliudys, kad po 700 metų naikinimo, karų, siaubingo maro, svetimųjų kolonizacijos ir intensyvios germani-

zacijos 1923 m. dar būta tokios tautinės sampratos nepraradusių prūsų lietuvių, kurie, net dar šio šimtmečio pradžioje kovojo už savo lietuviškos sielos išlaikymą, o savo tautos broliams iš Džiosios Lietuvos padedant, visos Lietuvos labai siekė bendro visų lietuviškų sričių apjungiančio laisvo gyvenimo.

■ Laiškai Dirvai**DĖL LB BYLINEJIMOSI**

1983 m. gruodžio 8 d. Dirvos numerioje pacituotas Pasaulio Lietuvio lapkričio nr. tilpės mano pareiškimas apie JAV teisme esančią bylą su Reorganizuota Lietuvių Bendruomene. Ten pareiškiau, kad neoficialūs pasitarimai per trečius asmenis jokių pozityvių rezultatų nedavė, todėl iš LB pusės pasitarimų nebeturėsime, kol RLB JAV valdžios įstaigose neatšauks pasisavinto JAV Lietuvių Bendruomenės vardo.

Šia proga v. m. "Iš kitos pusės" tvirtina, kad mano pareiškimas gal ir būtų vietoje, jei Bendruomenė būtų privaloma visų lietuvių sąjunga, o ji, pagal v. m. tėra "viena iš daugelio lietuvių organizacijų".

Tokio LB-nės nuvertinimo galime tikėtis tik iš jos nedraugų. Tokį pareiškimą pamatęs "Iš kitos pusės" Dirvos skiltyje nusivyliau, nes jos redaktorių V. M. gerbiu už dažnas ir labai aktualias mintis bei pozityvių lietuviško gyvenimo vertinimą.

Iš dar kitos pusės žiūrint nesuprantu ir V. M. teigimo, kad, jei LB būtų "kone valstybės pakaitalas" tai tuomet jos vardo nebūtų galima savintis. Išėity, kad tik "valstybinio turto" negalima vogti, o "privatų" tai jau ir galima.

Atleiskite gerbiamas Redaktoriau, kad dar kartą pakartosiu, jog LB-nę dar stovyklos laikais Vokietijoje įsteigė Vlikas. Lietuvių charta įpareigojo ją rūpintis lietuvių išlaikymu ir prisidėjimu prie Lietuvos laisvinimo darbų. Kaip to-

kia LB yra vienintelė lietuvių orgaizacija išeivijos lietuvių tarpe, tad jos vardo pasisavinimas yra ir prieš moralinius principus neteisingas ir neteisėtas.

Antanas Butkus

1984 m. sausio 2 d.

(vm) prierasas:

Jei VLIKo Bendruomenės įsteigimas ją išskyrė iš kitų mūsų organizacijų, kaip suprasti tokius blogus 'tėvo' santykius su 'dukra', kad jiems pagerinti prireikė net atskirų komisijų ir dar vienos konferencijos? Jei Bendruomenę iš kitų institucijų išskirtų veiksmai, o ne žodžiai, nebūtų ir to viso bylinėjimosi.

**MANUFACTURING
SUPERVISOR**

Large Central California Company seeks a highly aggressive professional to manage production of SREEN PRINTED products and Department Staff. Excellent managerial skills, required. Outstanding benefits including profit sharing plans. Salary negotiable. Also needed.

**PAINT TECHNICIAN
ART DIRECTOR**

Send resume to

SCREEN PRINT, INC.1379 N. RABE
FRESNO, CA. 93727**OPPORTUNITY FOR
PHYSICAL THERAPIST**

Full time staff position available immediately in rehabilitation service department in 174 bed acute care facility offering orthopedic services. Progressive department with latest equipment (Cybex & Fitor). New graduates welcome. Salary and benefits competitive. Apply: Personnel Dept., PAWATING HOSPITAL, 31 N. St. Joseph, Niles, Mich. 49120, phone 616-683-5510. EOE. (3-16)

**OPPORTUNITY FOR
REGISTERED NURSES**

FOR ICU & CCU. FOR ALL SHIFTS To work and live in a small congenial community. Positions available in new coronary care unit of 41 bed hospital in Northern Wisconsin. Experience preferred. Good starting salary and fringe benefits. For information & application contact Dorothy Ortman, D.O.N., HAYWARD AREA MEMORIAL HOSPITAL, Route 3, Box 3999, Hayward, WIS. 54843. 715-634-8911. (1-7)

TRAUKINIŲ I POLIARINĘ VASARĄ... (12)

Henrikas Stasas

Prisimenam Mituvos pakrantes

Apie 150 km. į šiaurę nuo Stockholmo, kur sriauni Skandinavijos kalnų upė Gavlea išlieja savo vandenį į Botnijos įlanką, išaugo nemažas uostamiestis ir žymus pramonės bei prekybos centras Gavle prie upės žiočių. Pravažiuojant matosi ypač daug celiuliozės, popierio ir cheminės pramonės fabriku, kurių aukšti kaminais ir vamzdžių raizginiai čia dominuoja tarp tamsiai žalių spygliuočių.

Iš Gavle traukinys vis tolo nuo saulėje tviskančios mėlynos Botnijos į Svedijos gilumą. Kraštas čia nepaprastai miškingas. Tarap tamsių spygliuočių tyvuliuoja mėlynai ežerai ir teka sriaunos kalnų upės. Upės pilnos rąstų, jog net vandens nesimato. Paupiuose dideli medžio apdirbimo ir popierio fabriku, o aplink juos - kiek akis užmato - sukrauta rąstų. Rąstai, kurie neplūduriuoja upėse ar ežeruose, krante automatiniais įrengimais nuolat drėkinami, kad neišdžiūtų jų mediena.

Ilgai nesikeičiantys miškų vaizdai skrenda pro traukinio langą, kurie toli kartais nusišviečia lyg tamsi užuolaida ir mėlyną ežerų vandenį ir horizonte išsiliesia į begalinę mėlynę. Kitur - tarp neaukštų kalnų nusitęsia žalsvai mėlynai slėniai su tipiškom, raudonom švedų sodybomis ir tokios pat spalvos bažnyčiom, tik baltais smailiais bokštais.

Pravažiuojam Ange, Solleftea ir kitus nedidelius Vaster-norrlands provincijos miestus.

Nors saulė dar aukštokai ir pro tamsias eglių viršūnes šviečia tiesiai į mūsų vagono langą, tačiau pažiūrėję į žemėlapi pastebėjome, kad Boden dar labai toli ir šią paskutinę stotį pasieksime jau sutemus. Dar Stockholmo stoties informacijoje sužinojau, kad traukinys toliau Boden nevažiuoja, todėl nutarėm, dar gerokai prieš Boden, kurioj nors stotelėje išlipti, kad dar su saule būtų galima susirasti nakvyne.

Pravažiavus Umea išlipome pirmoj nedidelėj stotelėj Ven-nas. Išėjus iš stoties atsidūrėme tikram švediškam kaime, į kurio artimiausius pastatus vedė gražus, medžiais nusodintas kelias, kuris toliau kaime išsišakojo į keletą nedidelių gatvelių su tipiškais medinės statybos pastatais. Prie pagrindinės gatvės radome viešbutį. Įėjus atrodė gana ištaigingas kaimo aplinkai ir, aišku, ir kambario kaina atrodė gana aukšta. Pasiteiravome, ar kaime nėra kito viešbučio. Maloni tarnautoja nedelsdama atsakė, jog čia pat sekančioj gatvelėj yra dar vienas viešbutis. Padėkoję išėjome nurodyta kryptimi. Tikrai, visiškai netoli pastebėjome prie vieno seno dviejų aukštų medinio pastato užrašą 'Grand Hotel'. Užrašas gana impozantiškas, bet viešbučio pastatas iš lauko kėlė rimtas abejones. Vis dėlto rizikavome ir paspaudėm durų mygtuką. Tuoj duris atidarė maloniai besišypsą senyvo amžiaus vyriškis ir kvietė į vidų. Tik įžen-

gus mūsų abejonės tuoj išblėso. Čia iš karto pastebėjome nepaprastą tvarką ir švarą: laiptai ir visa aplinka tiesiog blizgėjo. Malonus šeimininkas, silpnai kalbėdamas angliškai, užvedė mus į antrą aukštą ir parodė labai švarų, šviesų kambarį. Paklaustas kainos, paprašė už kambarį ir pusryčius labai nedaug, palyginus su pirmuoju viešbučiu. Tad džiaugėmės tokia puikia ir pigia nakvyne ir kiek apsitvarkę išėjome pasidairyti po kaimą ir pasigėrėti puikiu vasaros vakaru.

Saulė dar nebuvo nusileidusi ir nepaprastai ramus birželio vakaras supo šį šiaurinį Svedijos kaimą, kuris atrodė toks artimas gimtajam kraštui. Iš karto pajutom ore saldų, svaiginantį kvapą, kuris staugia, vienai akimirkai, grąžino į tolimą Lietuvos kaimą. Ir štai čia pat baltavo žydinčių ievų medžiai, kurie skleidė taip saldų, svaiginantį kvapą. Prisiminiau jas dabar gimtajam kaime ir Mituvos pakrantėse, kurių kvapą tada dar labiau pasaldindavo lakštingalų trėlės. Tad negalėjome praeiti nenusisikynę puokštės, kurią parsinešė į viešbutį pasistatė ant stalo.

Svaigiam ievų kvape tą vakarą greit užmigom. Tik pabudome ryte, kai mūsų gerasis šeimininkas pasibeldęs į duris mus prikėlė, kad nepavėluotume į traukinį. Vos spėjome nusiprausti ir apsirengti, kai šeimininkas jau lipo laiptais su pilnu padėklų duonos, sūrio, sviesto, dešros ir kava. Pavalgę ir atsisveikinę su šeimininku išskubėjome į stotį.

(Bus daugiau)

St. PETERSBURG

PASISEKĖS KONSERTAS

Toronto lietuvių namų dainos vienetas — moterų sekstetas turėjo koncertą vakarą sausio 5 d. Lietuvių klubo salėje. Sekstetas padainavo Noviko, Budriūno, Šimkaus, Brazinsko, Gailevičiaus ir kitų kompozitorių dainas, viso apie 15 dainų.

Moterys yra gerai susidainavusios, turi gerus balsus, drausmingai ir tvarkingai laikėsi scenoje, ir atliko dainas su giliu įsijautimu ir melodijos išgyvenimu. Klausytojų buvo susirinkę arti trijų šimtų ir su dideliu rimtumu ir atsidėjimu klausėsi dainavimo, ir gausiais plojimais lydėjo kiekvienos dainos atlikimą.

Seksteto vadovė yra muzikė Daria Deksnytė, o organizacinė vadovė p. Jucienė, kitos dainininkės — Mečionienė, Jankaitienė, Simonkevičienė, Dargienė ir Skilandžiūnienė.

Programai pajvairinti galečių pridėti kokių feljetonų ir humoristinių eilėraščių. Koncertą organizavo St. Peterburgo lietuvių radijo valandėlės Lietuvos Aidai komitetas.

(jpv)

Australijos lietuviai

Antanas Laukaitis

34-JI SPORTO ŠVENTĖ

Gražiosios Tasmanijos salos sostinė Hobartas, 1983 metų sporto šventės rengėjas, gruodžio 26 pasidarė lietuviškesnis negu kiti didieji Australijos miestai. Tą dieną pradėjo lėktuvais ir laivu plaukti į čia sportininkai. Aerodrome, pasitikus LB pirmininkui J. Paškevičiui, šventės organizatoriui A. Andrikoniui ir kitiems, svečiai buvo nuvežti į apgyvendinimo vietas. Gruodžio 27 dieną šventės atidarymo iškilmės prasidėjo pamaldomis, kurias laikė jaunas, tik nesenai iš Europos atvykęs kunigas dr. A. Savickas, savo lietuvių ir anglų kalba pasakytame pamoksle, iškeldamas sporto reikšmę jaunimui. Po bendrų sportininkų pietų, netoliese esančiame gražiam Hobarto krepšinio stadione, įvyko šios sporto šventės atidarymas.

A. Taškūnui ir R. Tarvydui grojant lietuviškus maršus, į stadioną įnešamos Australijos, Lietuvos ir Sporto švenčių vėliavos, paskui savąsias vėliavas, sekė: Adelaidės VYTIES, Canberros VILKO, Geelongo VYTIES, Melbourne VARPO, Sydnejaus KOVO ir Hobarto PERKŪNO sportininkai ir vadovai, gražiai išsirikiuodami prieš salėje esančius garbės svečius. Atidarymo iškilmės pradeda šios šventės rengimo vadovas A. Kantvilas, pasveikindamas visus atvykusius ir pakviesdamas Hobarto

PERKŪNO pirmininką P. Stanwix tarti žodį. Savo lietuviškam ir angliškam pasveikinime, pirmininkas palinkėjo visiems sportininkams geriausios sportinės sėkmės. Šio atidarymo iškilmų Garbės svečias buvo Tasmanijos valstijos sveikatos, socialinio aprūpinimo ir etninių reikalų ministris J. Cleary. Savo kalboje jis ypatingai iškėlė lietuvių, pabrėždamas, kad daugelį jų jis gerai pažįsta ir gerų idėjų į kultūrinį gyvenimą. Gražiais žodžiais iškeldamas Lietuvą ir lietuvių, jis džiaugėsi galėdamas dalyvauti šiame atidaryme ir palinkėjo visiems geriausios sėkmės. Šventės atidaryme dalyvavo ir Krašto valdybos atstovas dr. K. Bagdonavičius, pasveikinęs šventės dalyvius. Invokaciją ir sveikinimą sportininkams paskaitė kun. dr. A. Savickas. Sportinį šventės pasižadėjimą lietuvių kalba skaitė R. Krutulytė-Share ir anglų kalba — V. Radzevičius. Oficialiai šventę atidaryti buvo pakvies-tas ALFAS pirmininkas Vl. Daudaras, savo žodyje iškeldamas lietuviškojo sporto reikšmę visame Australijos lietuvių gyvenime. Jam oficialiai atidarius 34-ją sporto šventę, buvo sugiedota Australijos ir Lietuvos himnai ir palikus visas vėliavas specialiuose, prie klubų herbu stovuose, sportininkai paliko salę.

Kitame nr. plačiau apie sportines varžybas.

"Amber Holidays"

1984 M. EKSKURSIJOS
I LIETUVĄ

iš BOSTONO ir NEW YORKO

BALANDŽIO 18 — \$1114.00	LIEPOS 9 — \$1618.00
GEGUŽĖS 9 — \$1114.00	LIEPOS 18 — \$1361.00
GEGUŽĖS 14 — \$1335.00	RUGPIŪČIO 1 — \$1361.00
GEGUŽĖS 30 — \$1361.00	RUGPIŪČIO 13 — \$1528.00
BIRŽELIO 11 — \$1315.00	RUGSĖJO 5 — \$1361.00
BIRŽELIO 18 — \$1528.00	RUGSĖJO 17 — \$1127.00
BIRŽELIO 20 — \$1361.00	RUGSĖJO 26 — \$1142.00
SPALIO 3 — \$1268.00	

Kelionių ilgis nuo 10 iki 16 dienų — įvairūs maršrutai — Vilnius, Ryga, Talinas, Maskva, Leningradas.

Prie šių grupių galima jungtis iš VISŲ AMERIKOS IR KANADOS MIESTŲ, su papildomu mokesčiu. Grupės lydės vadovai.

Registracijos, informacijos reikalu skambinkite 1-800-722-1300 (Toll Free)

Iš Massachusetts ir Kanados: 1-617-268-8764.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL
SERVICE, INC.

393 West Broadway

P. O. Box 116,

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Istaigai vadovauja:

ALDONA ADOMONIS ir ALBINA RUDZIŪNAS.

Norintiems atsikviesti gimines atostogoms — sutvarkom dokumentus.

PRICES ARE BASED ON DOUBLE OCCUPANCY AND ARE SUBJECT TO CHANGES. REGISTERED TRAVEL AGENT # TA 0324

Mylimai mamytei mirus,

BIRUTĖ ABROMAITIENĖ

su šeima ir kitus gimines liūdesio valandoje

nuoširdžiai užjaučiame

Liuda ir Edmundas
Trečiokai

A. A.

JURGIUI APANAVIČIUI

mirus, sūnums VINCUI ir ROMUI, dukte-

rimis BIRUTEI ir MARIJAI nuoširdžią užuo-

jautą reiškia

LKVS Ramovės Centro
Valdyba

KŪRYBA IR MOKSLAS

Dail. Juozą Pautienį prisimenant

STASĖ SMALINSKIENĖ

Jau praėjo 5 metai kai dail. J. Pautienius išsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Jis mirė 1978 m. gruodžio mėn. 17 d. Chicagoje.

Dailininkas gimė 1900 m. balandžio 16 d. Šiaudadūšių km., Marijampolės apskr. Baigęs Kauno Meno Mokyklą, meno srityje Lietuvoje per daug nepasireiškė: mokytojavo ir buvo laikraščio reporteriu. Į menininkų šeimą įsijungė ir pradėjo dalyvauti parodose tik Vokietijoje. Atvykęs Amerikon, jis pilnumoje pasišventė menui. Dalyvavo kolektyvinėse ir savo asmeninėse parodose. Buvo laimėjęs premijas amerikiečių bei lietuvių meno parodose.

Dail. J. Pautienį visai atsitiktinai teko arčiau pažinti 1961 m. vasarą su šeima atostogaujant Kanadoje prie Georgian Bay, Onos Jonaitienės viloje. Ten jau buvo atvykęs atostogų su šeima ir jos brolis dail. Pautienius. Mūsų šeimos iš viso ten drauge praleidom 3 vasaras. Teisingiau pasakius, ten dail. Pautienius būdavo ne atostogos, o darbymetė. Mėgiamiausia jo darbo vieta buvo vasarvietės kiemas, šiaurinėje namo pusėje, kur pašaliečiai jam mažiausiai trukdė ir buvo tinkama šviesa. Būdavo, jis užbrėžia smėlyje liniją, kurios niekas, o ypačiai vaikai, negalėdavo peržengti. Jei gu vaikai ištesėdavo, gaudavo po quaterį už paklusnumą. Ir taip jis ten praleisdavo ilgąs valandas paskendęs savo spalvų pasaulyje. Jo impresionistinių paveikslų mėgiamausi siužetai būdavo spalvinga gamta. Mėgdavo saulėlydžius. Vakarų saulei esant ant laidos, kviesdavo visus eiti pasi-vaikščioti į "pajūrį", kaip jis vadino paežerį. Ten jis atkreipdavo mūsų dėmesį į debesyse besislapstančią saulę, žaižaruojantį įvairiausių spalvų kaleidoskopą, žaidžiančias paviršiu kol saulė, nutiesusi ant ežero raudoną taką, atsisveikindavo su diena. Kita vieta, kur dailininkas sėdavo, buvo netoliese esantieji Mėlynieji Kalnai su spalvotomis, kaip kilimas pašlaitėmis, ošiančiom pušim, mėlynu dangumi ir pukiniais debesėliais. Ten, vaizdui pajvairinti, jis kartais patupdydavo ir mano, tada dar mažą, dukrelę Aidą, kuri kartais netekusi kantrybės apsiašarodavo ir nė siūlomas užmokestis nebuvo idomus.

Aš pati, tada tik pradėjau meno studijas, parodžiau jam savo vieną darbą. Pažiūrėjęs ir patylėjęs sakė: — Mesk tą į šoną imk kitą drobę!... Visas darbas per kietas... čia dar tonas nesuvestas, čia reikia stipresnio šešėlio... Bet, atkreipęs dėmesį į vieną detalę, — jeigu tokią spalvą gali išgauti, tai dailininkė tikrai būsi. Toks pasakymas, nepažįstant, daug kam galėtų atrodyti "kampuotas" ar net įžeidžiantis. Tačiau, žinant jo būdą, po šiais šiurkštokais žodžiais galima buvo jausti jo tėvišką ir nuoširdų patarimą.

Beveik kiekvieną dieną užbaigdavom jau tradicija virtusia kavute pas poniją Jonaitienę, kur be mūsų šeimos narių dažnai pasitaisydavo ir svečių. Čia dailininkas visai pasikeisdavo. Iš ramaus, užsidariusio darbininko pavirsdavo į linksmą pasakotoją: jo anekdotams ir nuotykiams nebūdavo galo.

Būdamas Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanoris-kūrėjas, kaip toks ir čia nevengdavo viešai savo pareigą atlikti. Vasaromis čia prie lietuviškos parapijos būdavo lietuvių moksleivių stovyklos. Dailininkas beveik kiekvieną vakarą dalyvaudavo kaip stebėtojas vakarinėje laužo programoje, o stovyklą uždariant pakviestas visados pasakydavo patriotinę kalbą. Savo vienintelę dukterį Teresę augino lietuviškoje dvasioje, o išgirdęs ne tik ją bet ir kitus lietuvius tarp savęs nelietuviškai šnekant, bardavo, kodėl jie "žydiškai" kalba.

Gana anksti pradėjusi ji kamuoti liga, laikui bėgant jo jau neapleido. Kiekvieną vasarą jam vis sunkiau būdavo judėti: į paežerę saulėlydžių pasižiūrėti. Jau nebenuėdavo — reikdavo automobiliu nuvežti, o į savo pamėgtus Mėlynuosius Kalnus jau nebevykdavo. Kiekvieną vasarą atvažiuavę rasdavom jį vis tylesnį, susimąsciusį, humoro nuotaika palengva jį apleido. Vieną dieną atostogom baigiantis ir mums besirengiant išvažiuoti namo, jis pasikvietė mane nuošaliau ir pradėjo:

— Nežinau ar kitais metais čia beatvažiuosiu jaučiu, kad sveikata vis silpnėja. Mano patarimas tau ponija, kaip dailininkei yra — dirbk ir daug dirbk, tik per darbą įkopsi į "Parnaso kalno viršūnę".

(Nukelta į 6 psl.)

Pajūrio žiema

Salys Šemerys

Dangus ir jūra susijuosė audrų diržu!

Štai pamažu

Urmu sugužėję

Iš šaltų

Ir karštų

Pasaulio kraštų

Vėjai! Vėjai!

Vėjai rykaujantieji,

Vėjai klykaujantieji,

Nešantieji savo mėtyklėse krušą!

Jau seniai jie užmušę

Vasarą ir rudeni,

Bet nesiliauja judinę

Kopų su savo vienodai tirštais

Šarmos rūkais

Ir gausiais

Tylos liūdesiais.

Ir dabar štai

Štai šiaurys, šiaurys be pasigailėjimo ir padukęs

Pradeda siausti visais

Kopų kraštais.

Zolė kenčia ten aukštai,

Medžiai lenkiasi vėtroje.

Elniai liūdni suspitę krūvomis.

Vienišos žuvėdros

Skambiais sparneliais skėtrioja.

Vakaras plyšta šviesomis rausvomis.

Visa gauja debesų

Iš pajėgų visu

Staugia tamsai į akis.

Ir ant pliažo

Sugužėję

Su beribe besiginčijantieji vėjai,

Kurių sparnus bangos dažo.

Tempia lygiagrečiais ruožtais

Pilkų smilčių pluoštus.

Paukščiai slepiasi.

Smiltynas liūdi dykas ir šlapias.

Vienišas garlaivis nusigrįžta į kitus

Kraštus.

Visi dideli praeities džiaugsmi

Atrodo linksmi

Su jūra beeina iš vienur

Į kitur.

O! Kaip žila, šėma

Siaurės žiema!

Dar muša ir plėšo, nors jau negyvas ir pageltusias,

Kopų smilčių skeltures.

Siaurės vėjas kartu staugia ir dūksta.

Bangoms tvinstant ir slūgstant,

Girdėt knarkiant jėgas gaivalingas,

Kurių niekas, kaip jūra, nemato.

Vis sunkiau ir kurčiau baisėja toliai be krašto, be mato.

Netikėtai,

Vakarui mirus ir sustingus,

Bangų lūžimuos

Nežinia iš kur girdėt užimai

Taip ilgi ir taip gilūs, kad galima tikėti,

Jog patamsių gaujos

Tarpusavy kaujas.

BOSTONO LIETUVIAI

BALFO VAJUS TĘSIAMAS

Balfo Bostono skyrius, kuriam pirmininkauja buvęs šv. Petro lietuvių parapijos So. Bostone klebonas kun. Antanas Baltrušūnas, vykdytą piniginių vajų dar pratešia ilgesniam laikui.

Visi valdybos nariai prašo visus geros valios lietuvius prisidėti prie šio vaju. Kaip žinome, vargo visame pasaulyje yra daug. Yra ir lietuvių, kuriems reikalinga parama. Tas ypač liečia lietuvių Suvalkų trikampy ir priskirtus prie Gudijos ir kitur. Tad Balfo skyriaus valdyba prašo visus lietuvius prisiminti tuos vargstančius ir prisidėti pinigine auka jų vargo palengvinimui.

NAUJA INŽINIERIŲ VALDYBA

Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Bostono skyriaus valdyba 1984-tiem metams yra: pirm. inž. dr. Jurgis Gimbutas, sek. inž. Almis Kuolas ir ižd. Gintas Banaitis.

Šis sąjungos skyrius kiekvienais metais Vasario 16-osios proga yra dosniausias aukomis lietuviškiems reikalams. Ta proga skyriaus susirinkimas įvyks vasario 17 d. inž. Juozo Rasio namuose, Cambridge, Mass., kuriame ir bus renkamos tam reikalui aukos.

MOTERŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

Lietuvių Moterų Federacijos Bostono Klubui narių susirinkimas įvyks sausio 21 d. 2:30 val. So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos patalpose. Valdyba kviečia visas nares dalyvauti. Bus paskaita ir einamieji reikalai.

J. Pautienių prisimenant...

(Atkelta iš 5 psl.)

Sekančią vasarą dar ten pat su juo susitikom. Ligos procesas smarkiai ėjo pirmyn. Matomai jis savo padėtį ir ligą sunkiai pergyveno, tačiau savo nelaime niekam nesiskundė, nedejaavo, užuojautos iš niekieno nelaukė. Kantriai nešė ligos našą.

Dar porą kartų teko jį aplankyti Cicero, jo namuose, iš kurių ligos prirakintas jį šiau nebeišeidavo. Kiekvieną kartą rasdavau jį dirbant, jo darbo kambaryje dar nenuždžiuvusią drobę. Jis neišleido iš rankų teptuko-špachtelio tol, kol jį galėjo palaikyti.

Bene 700 jo paliktų darbų liudija jo kūrybingai praleistą gyvenimą.

MIŠIOS UŽ A. A. IZIDORIŲ VASYLIŪNĄ

Prieš metus mirė smuikininkas Izidorius Vasyliūnas. Velionės našlė Elena Vasyliūnienė užprašė šv. mišias už Izidoriaus sielą. Jos bus atnašaujamos sausio 22 d., sekmadienį, 10:15 val. ryte šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje, South Bostone.

PARENGIMAI

• Kovo 5 d. Elenos Vasyliūnienės parodos atidarymas Cambridge Public Library.

• Kovo 24 d. Laisvės Varpas pavasarinis koncertas So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos salėje.

• Balandžio 1 d. Minkų radijo valandėlės 50 metų sukakties koncertas South Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos salėje, o rugpjūčio 12 d. gegužinė-piknikas Romūvos parke Brocktone.

• Gegužės 6 d. Motinos Dienos minėjimas. Rengia LMF Bostono klubas.

• Gegužės 13 d., 3 val. rengiamas vakaras su poetu Stasiu Santvaru ir pianistu Vytauto Bakšio piano koncertas First & Second Church salėje, Bostone, 66 Marlborough St.

BROCKTON

KALĖDŲ DŽIAUGSMO VALANDĖLĖS BROCKTONO LIETUVIAMS

1983 m. Brocktono ir apylinkės lietuviams prabėgo gražios darbymetės ženkle. Kalėdų dieną buvo apvainikuota toji metų darbymetė.

Dar prieš vidurnaktį šv. Kazimiero lietuvių parapijos bažnyčios varpams skambant, žmonės iš arti ir toliau rinkosi į bažnyčią. Mąrytei Crowley vargonais palydint, Verutei Bizin-kauskaitei diriguojant, choras, nors ir nepilname sąstata, įspūdingai atliko lietuviškų kalėdinių giesmių programą. Po kalėdinių giesmių pusės valandos koncerto sekė Bernelių iš-

Emilija Smetonienė su proanūkėmis, minint 90-tąjį gimtadienį.

kilmingos Mišios, kurias atnašavo kleb. kun. P. Šakalys su šioje parapijoje dirbančiais kunigais — dr. kun. Jurgelaičiu, O. P. ir kun. Fr. Brendan kapucinu.

Paminėtinas antras, retas džiaugsmas šv. Kazimiero parapijoje Kalėdose, 80 Melrose Ave. — Emilijos Smetonienės 100-jo gimtadienio minėjimas. Šimtą metų sulaukusią motiną sveikino užauginti: dukrelė (irgi Emilija), 3 sūnūs, vaikaičiai, 8 provaikaičiai, giminės, draugai, kaimynai. (Ji šiame name gyvena 72 m.). Iš toliau gyvenančių gavo daug sveikinimų ir gerų linkėjimų raštu. 100 m. sukakties sveikinimą gavo ir iš JAV prezidento Ronald Reagano. Oro bango mis sveikino Laisvės Varpas specialia programėle. Brocktono dienraštis — Interpreter Kalėdų dienos laidoje pirmame puslapyje įdėjo 100-tametės nuotrauką su aprašymu.

Emilija Barzdžiūtė-Smetonienė gimė 1883 m. Lietuvoje, Vabalninke, Kalėdų dieną. Kelerių metų sulaukus, liko našlaitė. Ją augino tetos. Ir 18 m. sukakus viena iš tetų atsikvietė Emiliją į Ameriką, Bostoną. Čia ji susituokė su Baltramiejumi Smetona, Lietuvos prezidento Antano Smetonos pusbroliu, kartu augusiu Užulėnio km., Taujėnų vls., Ukmergės apskr.

Emilija Bardžiūtė ir Baltramiejus Smetona sutuoktuvių dieną 1907 m. Bostone su palyda abiejų giminėmis.

džia. Tik jau keliolika metų, kaip akys aptemo. Tačiau gražiai globojama dukrelės Emilijos (registruotos medicinos sesers) ir jauniausiojo sūnaus — Benedikto (braižytojo), lankoma kitų 2-jų sūnų su šeimomis, vaikaičių, (kurių vienas su šeima gyvena tame pat name antrame aukšte) ir 8 provaikaičių.

Užklausta kokia paslaptis jos ilgo amžiaus? — "Mes su vyru turėjome nusipirkę plotelį žemės — ūkininkavome. Geras oras, maitinomės natūraliu savo pagamintu maistu. Su Dievo ir gerų vaikų, ypač dukrelės Emilijos ir sūnelio Benedikto pagalba — laimingai sulaukiau 100 metų".

Sveikinant 100 m. sukaktuvininę E. Smetonienę, reikia sveikinti jos dukrelę Emiliją ir sūnų Benediktą, kurie su motina gyvena. Tapusią neregę, gražiai globoją. Garbė tokiems vaikams.

Gyvenki laiminga Emilija Smetonienė, gražioje Melrose avenue aplinkoje, Brocktone Dievo ir gerų vaikų, vaikaičių ir provai-kaikių globojama.

E. Ribokienė

PRINTERS OPPORTUNITY

Young, fast growing division of Harte-Hanks Communications, a NYSE Fortune 100 company located in Southwest Miami, looking for experienced Goss Community Operator to handle operation and crew. Must be an "take charge" person who can manage people. Additional experience on 3-knife trimmer and gluer helpful. Top benefits, paid vacations and holidays. Call FRANK ANDERSEN.

(305) 232-4115

FOR FURTHER DETAILS.

(2-6)

Puikiausius kailius rasite Chicagoje pas vienintelį lietuvių kailininką

NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. kraituvės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489.

Iš praeities prisiminimų (2)

Prieš 50 metų Marijampolėje

Seminarija paliko gražių prisiminimų gal dar ir dėl to, kad ji buvo koedukacinė. Atseit, turėjome ir didelį būrį labai šaunių mokslo draugų. Eventualiai, aišku, buvo ir daug romantiškos ir "Schmerzen in Herzen", kaip kad vokiečiai sakydavo. Nežinau, kurie "klasės rabinai" jau buvo vieną su kitu ir "į poras suvedę", atseit, ir ateitį pramatę... Bet, kaip ir daugelis iš anksto planuojamu dalykų, planais ir liko. Iš šaunesnių merginų (atsiprašau, jeigu užsigautumėte, nes visos buvome labai šaunios, tik kad aš pats, tuo laiku būdamas dar menkas kavalierius, nelabai visas įsidėmėjau, tik tas, kurios labiausiai į "akį krito") gerai prisimenu: pskt. J. Venslovaite, menininkę Ir. Rutkauskaitę, Kostutę Matulaitytę (prisimenu, kaip labai miklią šokėją, nors pats nešokau ir išbandyti nebuvo progos, gyvena Amerikoje), gražiabalsę M. Jarumbavičiūtę, Onutę Bagdonavičiūtę (kaip man tada atrodė, viena rimčiausių mergaičių, gyvena Ameri-

JONAS RIMKŪNAS

koje), Julytę (o pavardę jau ir išdilo), kurią buvau sutikęs kartą Kaune, tokią linksmutę ir šokinėjančią, kaip šarkutę. Sakėsi, pavykę gauti pradžios mokyklą net Aleksote, kas mūsų laikais, skaitėsi didelė laimė (likimo nežinau), gražuolę Jakūbauskaitę ir kitas.

Seminarija buvo pastatyta ant didelio sklypo (gal net keletos akerių dydžio), tvora aptverta. Ši sklypą prisimenu dvejais atvejais. Kartą, garsusis mūsų muzikas ir gero seminarijos choro dirigentas J. Kamaitis, padedant lietuvių kalbos mokytojui — režisieriui Akeliui pastatė seminarijos scenoje operetę "Kaminėkrėtis ir malūnininkas". Aš joje gavau pirmąją rolę ir tai buvo paskutinis mano dainavimas tenoru, nes tuoju balsas mutavosi (keitėsi) į bosą, o, pareinamuoju laikotarpiu, vos negavau dainavimo pataisos iš solfedžiavimo (muz. Kamaitis manė, kad aš juokauju). Prieš pat vaidinimą pagal-

vojome, kad malūnininkui gal tiktų šiaudinė skrybėlė (atrodytų, kaip iš Amerikos grįžęs lietuvis ir nusipirkęs malūną?). Kur ją gauti? Už seminarijos tvoros, gyveno mano būsimoji "primadonos" "Tekliutės" (A. Katiliūtė) tėveliai. Aš pasiūliau nubėgti pas ją ir pabandyti tą skrybėlę, jeigu žinoma turėtų, pasiskolinti. Buvo pirmasis gruodas. Suarto seminarijos sodo velėnos buvo sušalę į ledą. Bėgdamas, gal jau kiek ir susijaudinęs, per, iš toli seminarijos rūmų šviesų nušviestas velėnas, nelaimingai užkliuvau už vienos iš jų ir taip dėjau galvą į žemę, kad net "kibirkštys iššoko". Grįžau su "Tekliute" ir jos tėvelio šiaudine skrybėle sudaužytu veidu, perskelta apatine lūpa ir vos neišnarintais žandikauliais. Turbūt, kad ir iš mano dainavimo nieko gero neišėjo. Vėliau sužinojau, kad mane (ir mano nelaimę) visu savo ūgiu ir jėga "dengė" (o buvo 7 pėdų vyras!) muz. J. Kamaitis, daužydamas visa jėga pianiną. Visi betgi galvojo,

Marijampolės mokytojų seminarijos 1933 m. skautų vyčių būrelis. Iš kairės pirmoje eilėje: V. Plečkaitis ir P. Narinkevičius. antroje: K. Markevičius, J. Puskunigis, P. Balaševičius, J. Rimkūnas, trečioje eilėje: Mickus, J. Mamaitis (būrelio vadovas), J. Kupstas. Trūksta: B. Vosylius, V. Bruzgos ir Z. Petkevičiaus.

kad jau toks, turbūt, esąs Lepzigo stilius. Antruojų prisimenu seminarijos aplinką, kada mūsų sodininkystės mokytojas, gavęs, žinoma, direktoriaus pritarimą, sugalvojo abiejose nuo gatvės į seminariją vedančio kelio pusėse prisodinti žemūgių, dekoratyvinių medelių. Medžius sodinome visas klasės vyriškasis elementas. Truko iki vėlybo vakaro. Bet koks gi buvo susijaudinimas seminarijos personalo tarpe, kada paaiškėjo, jog tie miesčionys "kauniokai" (žinoma be blogiausios intencijos) susodino dekoratyvinius medelius šaknimis į viršų!

Mūsų klasėje aš ir Bolius Vosylius buvome patys jauniausieji ir ūgiu mažiausieji. Boleslovas beveik toks ir paliko. Mane gi gerasis Dievulis, turbūt už auselių, kiek patempė į viršų, taip, kad užaugau labai netoli 6 pėdų. Teko man kartą, kaip ir iš eilės kitiems, praveisti pavyzdinę aritmetikos pamoką prie seminarijos esančios pavyzdinės pradžios mokyklos antrajam skyriui. Pamoką stebėdavo visa klasė su metodikų mokytoju p. Natkevičiumi priešakyje.

Eidamas mokyklon (buvo žvarbi žiema) nušalau abi ausėles ir jos, atėjus į klasę, tuoj pradėjo tinti. Sutino beveik mažo asiliuko ausų didumo ir, galvą sukinėjant, lingavo lyg peniukšlės kiaulaitės. To tik tiems, antrojo skyriaus pypliams, ir tereikėjo. Niekas nebesijdomavo mano aritmetika ar atsineštomis vaizdingumo priemonėmis. Vaikai tik kuždėjo vienas kitam į ausį, rodydami piršteliai į mane ir, girdėdau, sakė: "... žiu... žiu... mūsų mažojo mokytojo ausys — kaip tikro asiliuko!... Gavau pamoką kartoti vėliau.

Daug dar tų prisiminimų būtų, bet pasiliksiu jų kiek ir sau.

Baigdamas sveikinu visas ir visus dar pasaulyje gyvenančius tos laidos abiturientus, o prieš draugus, iš-

keliavusius į dausas, lenkiu savo jau baltą galvą. Visus jus prisimenu su didele meile, draugiškumu ir pagarpa.

(213) 829-4757

(213) 893-7584

VINCENT JUODVALKIS

Certified Public Accountant

2802 Santa Monica Boulevard
Santa Monica, CA 90404

14659 Limesdale Street

Panorama City, CA 91402

WANTED JOURNEYMAN or 1ST
CLASSIFIED SKILLED
KLUGE LETTERPRESS
OPERATOR

Experienced full-time. Embossing, foil stamping experience helpful. Steady work for qualified help and fringe benefits. Send resume or call: AC-CENT EMBOSSEING, 306 Washington, N. Minneapolis, Minn. 55401 612-332-4948. (1-7)

LETTERPRESS OPERATOR

To work & live in congenial community. For. Colo. Springs, Co. high quality, non-union commercial print shop. Full Time. Excellent benefits. Job Exp. Only. 12"x18" Kluge or equiv. Hot foil stamping, embossing, numbering, die cutting—no linotype. Steady work, fringe benefits.

MONARCH PRINTING

4719 FLINTRIDGE
COLORADO SPRINGS, CO. 80907
303-598-5811 (3-4)

OPPORTUNITY FOR REGISTERED NURSE To work & Live In A Small Congenial Community And A 140 Bed Acute Care Hospital. ICU CCU Head Nurse. SKI UTAH And work in a brand new 10 bed unit of a beautiful new facility. 10-15 years experience, prefer management experience. Immediate opening. Call or send resume to PIONEER VALLEY HOSPITAL, P. O. Box 31841, West Valley City, Utah 84131-0841. (801) 768-9061, ext. 135. (3-7)

WANTED

MACHINIST-Davenport Screw Machines. Set up and operate. Minimum 5 years exp. First and Second Shifts. Excellent benefits plus profit sharing. Call collect JIM STUDEBAKER, STANDARD INSERT CO. 12280 MONTAGUE ST. PACOIMA CA. 91331 213-896-9525 (39-2)

REGISTERED PHYSICAL
THERAPISTS

Staff position with private non-profit comprehensive out patient rehab center. Wide variety of patients. Facility located in Lafayette, La. Candidate must be graduate of approved school of Physical Therapy. Licensed or eligible to be licensed by the state of La. Excellent salary and benefits. Qualified applicant send resume to: Mrs. SHIRLEY DICKIE, Executive Director.

SOUTHWEST LOUISIANA
REHABILITATION CENTER

P. O. BOX 4923
LAFAYETTE, LA. 70502 (2-11)

WANTED AT ONCE
EXPERIENCED
DYER-COLORIST

Successful northern New Jersey piece dye plant requires person familiar with dyeing cotton, poly, acrylic and blends of the same. Both deck and paddle dyeing. Call Mr. TORLINCA at 212-947-3141 or 201-473-4468. (47-3)

Superior Savings

ASSOCIATION

**MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS**

**Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00**

**NAUJAS PATARNAVIMAS
ATIDARYKITE SUPERIOR SAVINGS
ČEKIŲ SĄSKAITĄ**

Operacijos atliekamos be jokio mokesčio

Už įnašus mokame 5¼% palūkanų

**PASKOLOS NAMAM IR STATYBAI
ATLIKITE VISAS FINANSINES OPERACIJAS**

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS:

Kasdien nuo 9:30 iki 4:00, penktadieniais 9:30 iki 6:00,

šeštadieniais 9:30 iki 2:30, pirmadieniais uždaryta.

Prisimintas gen. P. Plechavičius

Gen. Povilo Plechavičiaus mirties dešimtmečio proga (mirus 1973 m. gruodžio 19 d.), jo giminių iniciatyva, surengtas gražus šio iškilaus kario ir lietuvių prisiminimas. Ryte Jėzuitų koplyčioje kun. J. Borevičius, SJ atnašavo šv. Mišias ir pasakė trumpą pamokslą, kuriame aptarė gen. P. Plechavičiaus asmens bruožus. Pamaldose dalyvavo velionio giminės, birutietės, ramovėnai, neolitanai ir kt., visuomenoje užpildę visą koplyčią.

Po pamaldų visi jų dalyviai stabtelėjo prie Laisvės Kovų paminklo, be žodžio susikaupimo minute pagerbė gen. P. Plechavičių. Karių Veteranų Ramovės ir Korp! Neo-Lithuania atstovai padėjo prie paminklo pirmieji vainiką, antrieji gėlių puokštę.

Minėjimas buvo tęsiamas Jaunimo Centro kavinėje, vadovaujant velionio sesers Elenos Legeckienės pakviestam inž. Kaziui Oželiui. Trumpai kalbėjo gen. št. pulk. K. Dabulevičius, išskeldamas gen. P. Plecha-

Gen. Povilas Plechavičius su Broniu Kvikliu vieno susitikimo metu Chicagoje. A. Gulbinsko nuotr.

vičiaus nuopelnus steigiant Lietuvoje Vietinę Rinktinę, o išeivijoje Karių Veteranų Ramovę. Išskirtiną momentą jis priminė, kaip gen. Plechavičius, Vietinės Rinktinės vadas, buvo traktuojamas antinacinio lenkų pagrindžio karinės vadovybės. Vietos ramovėnų skyriaus pirm. K. Juškaitis ir birutiečių atstovė Elzė Dirminskienė prisiminė velionį

gen. Plechavičių pirmose liet. ats. karių bei jų šeimų organizavimosi dienomis. M. Valiukėnas, kalbėjęs neolitanų vardu, iškėlė mintį, ramovėnams imtis iniciatyvos parengti ir išleisti Vietinės Rinktinės monografiją. Mintis gerokai pavėluota, bet dalyvių tarpe rado nemažą pritarti-

(v. j.)

KAI PACAI VIEŠPATAVO LIETUVOJE

(1)

Dr. Algirdas Budreckis

I. Amžiaus perspektyva

Karaliams — didiesiems kunigaikščiams vis rečiau buvojant Lietuvoje, faktiška Lietuvos didžiosios kunigaikštijos valdžia perėjo į iškiliųjų magnatų, t. y. didikų, šeimų rankas. Lietuvos-Lenkijos istoriografijoje XVII a. antroji pusė yra žinoma kaip bajorų "auksinės laisvės" gadynė — laikotarpis, kai krašte didikai viešpatavo, o bajorai saivaliavo. Amžiaus viduryje po Radvilų iškilo kitos didikų šeimos, pirmiausia Pacai, po jų hegemonija atiteko Sapiegos. Mums čia rūpi Pacų įsigalėjimas Lietuvoje XVII a. antrojoje pusėje.

Karaiui Jonui Kazimierui Vazai atsisakant nuo sosto, Lietuvoje viešpatavo Pacai. Mykolas Kazimieras Pacas buvo didysis etmonas ir Vilniaus vaivada, Kristupas Zigmantas — kancleris, Steponas — Vilniaus vyskupas, Kazimieras — Žemaičių vyskupas ir kiek vėliau Petras — Žemaičių seniūnas. Kad ir nebuvo labai turtingi, tačiau, turėdami tiek įtakingų aukštų pareigų ir valstybinių dvarų, Pacai pajėgė nustelbti kitus didikus, valdyti Lietuvą tarp 1658 ir 1685 m.

Pacai iškilo labai nelaimingame Lietuvos istorijos laikotarpyje. Kad galėtume objektyviai įvertinti jų vaidmenį Lietuvos istorijoje, turime stengtis atsakyti į du klausimus, būtent: 1) kokia buvo Lietuvos padėtis, kai ši didikų šeima iškilo, ir 2) ką jie atliko, tvarkydami ir valdydami Lietuvą? Palaipsniui bandykime atkurti jų vaidmenį ir jo poveikį Lietuvos istorijos raidai.

II. Paskutinio Vazos žlugimas

Jono Kazimiero Vazos valdymo metai (1648-1668 m.) buvo katastrofiški Lietuvos-Lenkijos respublikai ar Žečpospolitai. Jo pražūtinga užsienio politika iššaukė vadinamą "tvano laikotarpį", tarsi apokalipsės rykštės žmonijai, šiam atvejui Žečpospolitai.

Seka lyg Žečpospolitos jeremiada: viena nelaimė krito po kitos. Nors 1651 m. prie Berestečkos buvo sumušti Ukrainos kazokai sukilėliai, jų vadas etmonas Bagdonas Chmielnickis 1654 m. pasidavė Maskvos carui. Ukrainos kazokų etmonas Chmielnickas įsibrovė į Žečpospolitos pietines sritis. Netrukus 1654-1655 m. prasidėjo rusų antplūdis į Lietuvą; maskviečiai nusibėgė etnografinę Lietuvą nuo Drujos iki Kauno ir net iki Gardino. 1655 m., naudodamiesi suirutę, įsiveržė švedai į Lietuvą iš Livonijos. Lietuvos didysis etmonas Jonušas Radvilas Kėdainiuose nutraukė Liublino uniją su Lenkija ir 1655 m. pasirašė Lietuvos ir Švedijos uniją su švedais prieš karalių Joną Kazimierą. Daugelis Lietuvos didikų ir bajorų, įskaitant katalikus Pacus ir Sapiegas, buvo priešingi Kėdainių sutarčiai su protestantų šalimi.

Kai Lietuvos separatistų, protestantų vadas, didysis etmonas Jonušas Radvilas mirė 1655 m. gruodžio 31 d. Tikocine, žlugo protes-

tantiškų Biržų Radvilų galybė Lietuvoje. Jų priešai Sapiegos ir Pacai iškilo.

III. Ir Pacai pasirodo

1656 m. karas prieš švedus persisveria į lenkų ir lietuvių pusę. Sumušti švedai traukiasi iš Lietuvos ir Lenkijos; Lietuva palieka susijungusi su Lenkija. Tais pat 1656 m. karas su Maskva prasideda iš naujo. Rusų caras Aleksiejus būtinai norėjo būti Lenkijos ir Lietuvos valdovu. Karas tęsėsi. Žečpospolita atsidūrė labai sunkioje padėtyje. Laukų derlius sunaikintas, maisto ir pinigų trūko. Plėtėsi maras. Samdytoji kariuomenė sukilo. Atrodo, kad kils vidaus karas. Karalius Jonas Kazimieras buvo priverstas kuo greičiausiai baigti karą su Rusija, 1667 m. pasirašė Maskvos padiktuotą sutartį, kuria atsisakė Smolensko ir Kijevo žemių.

Netrukus ir pats netikęs valdovas atsisakė nuo sosto, matydamas nebesuvaldysiąs saivaliaujančių bajorų. Jo viešpatavimo pasėkmės buvo pražūtingos ir Lenkijai ir Lietuvai: valstiečių gyvenimas pasunkėjo dėl nuolatinių karų. Miestai nuskurdo, rusams ir švedams įsiveržus. Kraštui suirus bajorai ir didikai pralobo, išnaudodami valstiečius ir miestiečius. Pagaliau bajorai įsigijo "auksinę laisvę". Nuolatinis karas su kazokų, totorių, rusų ir švedų įsibrovėliais, kuris truko 13 metų (1654-1667 m.), labai skaudžiai paveikė Lietuvos demografiją.

Lietuvos didžiojoje kunigaikštijoje XVII a. viduryje, remiantis 1965 m. paskelbtais tyrinėjimais, smulkmeniškai analizuodamas Žemaičių seniūnijos, Trakų ir Vilniaus vaivadijų (t. y. Lithuania Propria) įvairius šaltinius, J. Morzy rado, kad ten viename kvadratiname kilometre tada gyveno 19 gyventojų, kai Lietuvos, slaviškose vaivadijose tebuvo 1 kv. km. tik 13 gyventojų. Tad naudodamas šiuos davinius ir M. Liubavskio bei J. Jakubovskio darytas prielaidas, priėjo išvadą, kad XVII a. viduryje Lietuvos valstybėje buvo 568,000 dūmų, kurių vienam reikia skaičiuoti bent 8 gyventojus. Taigi priskačiuojama 4,546,000 gyventojų. "Tvano laikotarpyje" kraštas pergyveno skaudžius nuostolius, nes 1667-1673 m. laikotarpyje beveik pusiau krito dūmų skaičius (313,000) ir gyventojų beliko 2,346,000, t. y., 8 gyventojai viename kv. km. Labiausiai nukentėjo Polocko, Vitebsko, Mstislaulio ir Minsko vaivadijos, kur nuostoliai siekė iki 60-70% gyventojų, kai tuo tarpu Žemaitijoje, Trakų, Vilniaus, Naujarduko ir Lietuvos Brastos vaivadijose, kurios nesiribojo su Maskva ir Ukraina, gyventojų nuostoliai svyravo 35-46%. Tad Lietuvos valstybė buvo netekusi 48%.

Tad atsakant į autoriaus pirmąjį klausimą, tenka konstatuoti, kad Pacams perimant Lietuvos valdžią teko susidurti su skurdu, nualinimu, genocido pasėkmėmis, miestų nugyvendinimu, valstiečių pavergimu, bajorų teisių iškilimu ir katalikų reakcija. Ką dažnas istorikas užmiršta, yra svarbus faktas, jog žlugus protestantiškiems Radvilams, katalikiški Pacai perėmė Lietuvos valstybingumo gynybą prieš lenkų interesus. Kiek jiems pavyko išlaikyti tą Lietuvos savarankiškumą, yra atsakymas į antrąjį klausimą.

(Bus daugiau)

A. A.

Mylimai žmonai FRANCIS mirus, liūdintį vyrą

BRONĖ KASLĄ

nuoširdžiai užjaučiame

Nelė Bajoras,
Vaclovas Ramonas,
Elena ir Liudas Dovydenai

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

LIETUVIŠKŲ ŽEMIŲ PRARADIMAS

JUOZAS ŽYGAS

Su dideliu dėmesiu sekiau Jūratės Statkutės de Rosales straipsnių ciklą — apie baltų proistorę. Su didele meile ir dar didesne vaizduote, ji vedžiojo mus per Mažąją Aziją iki tolimosios Indijos. Kruopščiai ir nuosekliai stengėsi atvaizduoti Baltų imperiją (jeigu tokia iš viso buvo J. Ž.) ir jos reikšmę — bei santykius su kitomis to laiko tautomis ar gentėmis. Taip pat to ciklo eigoje ji iškėlė dabartinius pavojus, Gudijos bei Punsko — Seinų lietuviškoms saloms. Išeidamas iš šių minčių aš noriu šį klausimą plačiau paglidenti. Taip, buvo laikai tolimesnėje proistorijoje, kai baltų protėvių gyvenamieji plotai buvo ne mažesni kaip germanų ar slavų. Deja, tie plotai visą laiką mažėjo ir trupėjo. Istorikai turėtų šiuo klausimu susidomėti ir pagrindinai ištirti, kame yra šuo pakastas, kad amžių bėgyje mes tesugebėjome tik mažėti ir dingti svetimųjų antplūdyje. Vien tik savo kaimynus dėl to kaltinti nėra logiška, taip pat tai nieko gero mums neduotų! Reikia priežasčių ieškoti ir savo tarpe! Kiekvienas yra savo likimo kalvis — tas posakis turėtų būti taikomas ne vien pavieniems asmenims, bet šeimoms, gentims ir tautomis. Kol šio klausimo nesame vispusiškai ištyrę ir priėję atitinkamų išvadų, turėtume savo žvilgsniais mažiau klaidžioti po plačius horizontus, bet pasižiūrėti kas yra arčiau savo kojų. Būtų labai pavojinga ir rizikinga savo svajonėmis ir mintimis klaidžioti imperijos plotuose ir nematyti, kad iš tos imperijos teliko tik nedidelė baltiškoji sala — kuri visa laiką įnirtingai bangų yra daužoma ir ardoma. Čia yra gyvybinis klausimas ir jis turėtų būti dominuojantis mūsų veikloje ir mintyse! Lietuvos pagrindžio Aušroje rašoma — "Pavojingiausia — nematyti pavojaus". . . Maža baltiška sala susidedanti iš dviejų broliškų lietuvių ir latvių tautų, ištisus šimtmečius trupinta agresyvių germaniškų ir slaviškų kaimynų, šiandien supama jau tik vieno šių dviejų pasaulių — slaviškojo. Slaviškas elementas ardo jos krantus, užlieja ir ritasi per jos žemes.

Ar išliks ši maža mūsų sala ir jos žmonės, ar nepaskės ji slavų bangose?! Geografija žino daug gyvų tautų, istorija — dar daugiau mirusių. . . Pavojus realus ir didelis. Dar pavojingiau šio pavojaus nematyti! (DRAUGAS, 1983. VIII, 2 d.).

Deja, mes stengiamės šio pavojaus veik nematyti. Galvodami — jeigu vilko neminėsime, — tai jo ir neprisišauksime. O vilkas jau yra įsisukęs į bandą! Be to, mes turbūt per daug užsiėmę savo smulkiais reikalais ir gal net savitarpėmis rietenomis! O gyvename labai pavojingus laikus. Gal niekuomet mūsų baltiškoji sala nebuvo, taip įnirtingai bangų daužoma, kaip ji yra daužoma šiandien. Patys didžiausi krantų nubyrėjimai įvyko šiame amžiuje, — ir būtent mūsų amžiuje! Iš to turime padaryti rimtas ir neatidėliotinas išvadas!

Vytauto laikų Lietuvos, lietuviški plotai užėmė — 105.1000 kv. km.

XVI-to šimtmečio pirmoje pusėje — 100.000 kv. km.

XVI-to šimtmečio antroje pusėje — 99.000 kv. km. (Liet. enc. XV, p. 452-457).

Taigi, kaip matome, lietuviškų žemių nubyrėjimai prasidėjo dar be jokių okupacijų, dar Didžiosios kuni- gaikštystės laikais.

"Kazimiero viešpatavimas Lietuvoje buvo taikingas ir leido jos gyventojų skaičiui žymiai padidėti. 1480 didžiųjų Europos valstybių gyventojų skaičius buvo: Prancūzijos 12,000,000, Austrijos 9,500,000, Italijos 9,200,000 Ispanijos 8,800,000, Lietuvos 3,800,000, Anglijos 3,700,000, Rusijos 2,100,000, Prūsijos 800,000" (Liet. enc. XV, p. 455). Pasižiūrėję į statistinius duomenis, taip pat negalime teigti ir verkti, kad buvome apsupti skaičiumi žymiai gausesnių kaimynų. Kaimynai nebuvo gausesni, tik gal buvo žymiai veržlesni. Slaviškasis žemes Maskvos globoje, jungė stačiatikių religija su metropolitu — patrijarchu Maskvoje. Lenkai turėjo savo "polska wiara", o Lietuva buvo Lenkijos (Gniezno) bažnytinės hierarchijos priklausomybėje. Ir tos hierarchijos buvome rūpestingai kultūrinami ir krikščioninami. Čia turbūt ir buvo mūsų tragedija, pakliūvome į voratinklį iš kurio ir šiandien dar negalime pilnai išsipainioti.

Šiuo metu, nežiūrint to fakto, kad dabartinis popiežius yra labai mums palankus (sic), ir "Lietuvą nešioja savo širdyje", tačiau į Vilnių dar tebesikėsina lenkiška letena. Ta letena dar tebėra pasirengusi, kiekvienu momentu lietuvių užgniaužti ir pasmaugti. Visai neatsižvelgiant į tą faktą, kad mes esame labai susirūpinę ir sielojamės Lech Walesos ir bendrai

lenkų likimu! Tik retkarčiais ir labai nenoromis, kur nors tarp eilučių įspau- de, prisimename, kad Vilnius bažnytinės teisės atžvilgiu, dar tebėra Lenkijos bažnytinės provincijos dalis. Bandoma surasti įvairius pasiteisinimus ir pateisinimus, neva tai . . . pasikeitimus įvykusius karo pasėkoje, kol nėra taikos sutarčių, Vatikanas taip pat jų juridinio stovio nekeičia. Tačiau, vistik užimtų vokiškų teritorijų: Breslau, Dancigo ir Štetino juridinį stovį pakeitė!

Šią mums daromą didelę nuoskaudą, turėtume visą laiką kelti į viešumą ir garsiai rékti. Rėkimas turi savo reikšmę ir paskirtį. Šiame krašte tą labai gerai žino žydai ir juodžiai, ir labai dažnai rėkimą praktikuoja. Toks rėkimas atkreipia ir visuomenės dėmesį, ir bendru dėsniu — stengiamasi rėkiantį patenkinti. Priešingai kitų jau išbandytai praktikai, mes dažnai savo veiklą vainikuojame nusifotografavimu, prie daugiau ar mažiau garbingų durų. Kaip žinome, tokiu atveju . . . "cheese", ir visi iki ausų išsišiepę, o kas juokiasi — reiškia yra viskuo patenkinti. Tad tokiems nei duoti nieko nereikia!

Kad rėkimas yra veiksmingas, apie tai pasakoja ir iš Lietuvos atvykę. Mūsų rėkimą jie girdi ir jaučia, nežiūrint kokia aukšta ir ir sandari ta geležinė uždanga. Reikia atkreipti dėmesį į Lietuvos teisingumo komisaro P. Pakarklio pasakytus žodžius: "Ačiū Dievui, kad daugelis mūsų tautiečių išbėgo į užsienį! Jie ten triukšmauja, kad Lietuvoje terorizuojami gyventojai ir kad su rusų pakaliko A. Sniečkaus viza deportuojami į Sibirą ir ten iš bado bei nepakenčiamų gyvenimo sąlygų miršta — tai mes dar galime gyventi Lietuvoje. O Kremliaus komunistų buvo nutarta, kai tik Lietuvą užimsią raudonarmiečiai — visus Lietuvos gyventojus išvežti už Uralo į negyvenamą Sibirą, o Lietuvą apgyvendinti rusais" (Komunistų propaganda ir tikrovė, p. 26).

Apie rėkimo ir trimitų skardenimo reikšmę, kalbama net biblijoje — jų pagalba žydai sugriovė Jericho sienas. Atrodo, iš biblijoje aprašomų įvykių, žydai yra pasimokinę ir padarę atitinkamas išvadas savo ateities veiklai.

Per daug toli nenuėjus į biblinius laikus, o tik sugrįžus į netaip jau tolimą praeitį, turime prisipažinti, kad rėkimas ir mums yra nemažai padėjęs. Žinoma, jeigu tai buvo daroma vie-

ningai ir užsispyrusiai. Vilniui vaduoti sąjunga per daugelį metų kartojo tuos pačius šūkius, tos pačios sąjungos žodžiais — tie šūkiai buvo mūsų "rytmetinė malda ir vakarinė giesmė". Vistik tie šūkiai ne tik liko mūsų sąmonėje, bet buvo išgirsti ir svetimųjų. Lenkijos ultimatumo metu (1938. III. 17), vakarų valstybės (Anglija ir Prancūzija), ragino Lenkijos vyriausybę sušvelninti ultimatumo sąlygas. Jų teigimu, jokia vyriausybė atsižadėjusi Vilniaus — nebūtų išsilaikiusi ilgiau 24 valandų. Tą taip pat, reikia manyti, žinojo ir Kremlius. Nes Vilnių mums pasiūlė kaip masalą. Jų manymu, mes nuo tokio pasiūlymo negalėjome atsisakyti. Tad ir atgavome Vilnių (nors ir gerokai apiplėštą), bet vis tik atgavome!

Kadangi savo dainose ir šūkiuose teminėjome tik Vilnių, tad tik Vilnių ir tegavome — Ašmenos, Lydos ir Gardino niekas nepasiūlė. Gardino klausimu dar pakalbėsime kiek vėliau ar atskirai.

Pabaigę apie rėkimo prasmės nagrinėjimus, vėl grįžkime prie lietuviškų žemių nubyrėjimo. Iš dvarų ir klebonijų sklido lenkinimas po kraštą, kaip blogas tvaikas. Ne tik gražumu, bet ir prievarta jis buvo visur brukamas ir primetamas. Lenkinimas vyko per krikštynas ir per pakasynas. Kaip jau buvo minėta, lenkinimas vyko visais frontais. "Jei kam

ir pasisekdavo, tad dar reikdavo permąstyti tikrąją savo pavardę "ant lenkiško poniško kurpalio." Šito paliudijimu yra trys broliai Tamuliai, valstiečiai iš Žemaitijos, kurių vienas virto Tamuliavičiu, antras — kun. Juzumavičiu, trečias Girštautu. Tas paskutinis, žinomas "lenkiškas" chirurgas, palaidotas yra Varšuvoje" (Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje, psl. 158).

Dažnai mes kalbame ir rašome apie tamsą, kuri užgūlė kraštą spaudos draudimo metu. Atrodo, kad ta tamsa ir skriauda tesitęsė tik 40 metų. Tikrenybėje ta tamsa kraštą buvo užgulusi per keletą šimtmečių. Ir reikia stebėtis, kad lietuvių tauta (nors ir labai nubyrėjusi), dar sugebėjo iš vis išlikti ir pakilti. Jau ji buvo kaimynų ir svetimųjų palaidota. Lietuvių kalba buvo laikoma, tik valstiečių susižinojimo priemone, raštui ji netiko.

Jeigu Prūsų Lietuvoje retkarčiais pasirodydavo vienas kitas lietuviškas leidinėlis, tai Lietuvoje toks dalykas buvo labai didelė ir veik negirdėta retenybė. "Vilniaus universitetas, kaip "lenkiška įstaiga", nei nemastė apie kultūrinius lietuvių tautos reikalus, nes per 30 metų savo buvimo vos 1823 m. teįstengė išspausdinti lietuviškai vieną — vienintelę knygutę "Apie Bites", kurią parašė Niezabitauskas" (J. Bie- (Nukelta į 10 psl.)

STASIO SANTVARO AŠTUNTOJI LYRIKOS KNYGA BUVIMO PĖDSAKAI

Kietais viršellais su aplanku dail. V. K. Jonyno ir autoriaus portretu, 168 psl. Išleido Vilties leidykla Clevelande. Kaina 8 dol.

— — — — — I Š K I R P T I — — — — —

Siunčiu 8 dol. ir prašau atsiųsti Stasio Santvaro aštuntąją lyrikos knygą BUVIMO PĖDSAKAI. (Vilties draugijos nariams kaina 6 dol.).

Persiuntimo išlaidoms pridėti 1 dol.

DIRVA
P. O. Box 03206
Cleveland, Ohio 44103

Pavardė ir vardas
.....
Adresas
.....

Lietuviškų žemių praradimas...

(Atkelta iš 9 psl.)

linski, II p. 130). Tai štai, kokia buvo lietuviška literatūra, prieš spaudos draudimo laikus!

Esant tokiam nepaprastai dideliui spaudimui, liaudis be vadų ir be inteligentijos, ilgesnį laiką tokio spaudimo išlaikyti negalėjo. Tai šen tai ten vyko lietuviškų žemių nubyrimas. Kaimas po kaimo, parapija po parapijos sulenkėjo arba sugudėjo. Be didelio kraujo praliejimo, be pralaimėtų mūšių — po truputį lietuviškos žemės mažėjo ir mažėjo.

Pereito šimtmečio gale ir šio šimtmečio pradžioje, lietuviškomis žemėmis buvo laikoma: Vilniaus, Kauno ir Suvalkų gubernijų pakraščiai, taip pat Vilnius, Kaunas ir Gardinas buvo gerokai nutautę, tačiau įėjo į Lietuvos sąvoką. Nepriklausoma Lietuva atsistatė jau žymiai mažesniuose rėmuose. Tarptautinėmis sutartimis ratifikuotos Lietuvos ribos apėmė 88.111 kv. km., tačiau net ir šių jau susiaurėjusių plotų Lietuvai niekuomet neteko valdyti. Lenkijai okupavus Vilnių ir pietryčių Lietuvą, teritorija sumažėjo iki 55.670 kv. km. Ši jau labai sumažinta teritorija, tesudarė tik beveik pusę XIV-XV-to šimtmečio etnografinių žemių. Reiškia jau vėlyvesniais istoriniais laikais, lietuviškos žemės sumažėjo beveik pusiau. Atrodo, mūsų kaimynai, latviai ir estai tame pačiame laikotarpyje, beveik išlaikė savo etnografinės žemės.

Po pereito karo, po visų dalijimų ir perdalijimų bekeičiant Europos politinį veidą, dabartinės Lietuvos teritorija sudaro 65.197 kv. km. Yra kiek geriau, šiuo atžvilgiu, negu buvo nepriklausomybės laikais, tačiau lyginant su 1920 m. Lietuvai pripažintomis sienomis, gaunasi beveik 23.000 kv. km. nuostolis. Tas nuostolis yra tuo skaudesnis, kad srityse atitekusiose Lenkijai, ir ypač Gudijai, lietuviybė yra žiauriai ir sistematingai naikinama. Jei greitu laiku didesnių sukrėtimų neįvyks, tai yra pavojus, kad tos žemės bus negrįžtamai lietuviybei prarastos.

Kai Europa buvo konvulsijose, griuvo valstybės ir byrėjo buvusios sienos, lietuviai buvo gana blogoje situacijoje ir padėties neišnaudojo. Tokios situacijos pasitiko tik per keletą šimtų metų. Tautos kurios išnaudoja situacijas stiprėja, o kitos nyksta. Visa nelaimė, Lietuvos komunistų neturėjo lietuviško nugaraulio, arba — neturėjo jokio nugaraulio. Todėl Suvalkai, Seinai — jau nekal-

bant apie Gardiną ar Prūsų Lietuvą, nebuvo Lietuvai sugrąžinta.

Tuo tarpu Lenkija ir jos komunistai, sugebėjo savo vakarines sienas išplėsti geriau, negu Pilsudskis būtų svajojęs. Ir jų tendencijos lietuviškų teritorijų ir Lietuvos atžvilgiu, yra gal visai tos pačios. Tad ir mes neturime per daug žavėtis Walesa ar kitais jo bendrais, mūsų atžvilgiu jie jokių gerų intencijų greičiausiai neturi.

Dabartinė Lietuvos valdžia jokių pastangų nedaro, palaikyti bent kultūrinius ryšius, su Gudijos ar Suvalkų trikampio lietuviais. Visi susirūpinę tik savo pozicijų išlaikymu ar pagerinimu, vienas per kitą lenktyniauja įtikti Maskvai žinoma, tokiu atveju, atskirtų sričių lietuviai yra palikti savo likimui.

Tokioje užmirštyje yra palikti Seinų krašte lietuviai, tik retais atvejais juos teprisimename. O reikia mums patiems geriau pažinti savo praeitį ir istoriją. Seinai buvo vienas iš didžiųjų lietuviybės centrų, juose veikė spaustuvių — kurioje buvo atspausdinta apie keletas šimtų lietuviškų knygų. Seinuose buvo leidžiama "Šaltinis" (tiražas 15.000 egz.), "Vadovas" daugiausia skirtas kunigams, ir žurnalas "Spindulys". Veikė lietuvių mėgėjų teatras ir choras. 1906 įsisteigė "Žiburio" draugijos skyrius, kuris steigė pradžios mokyklas, skaitė tyklas, o vėliau gimnazijas.

Kiek Seinų kraštas buvo lietuviškas ir susipratęs, galime susidaryti vaizdą iš sekančių davinų. "1918 prie Seinų esančiame miške įvyko Seinų apylinkės pavasarininkų šventė, sutraukusi per 1.000 jaunimo. 1919. VII. 2 (per Aplankymo atleidus) Seinuose įvyko didžiulė lietuvių patrijotinė demonstracija — eitynės, kuriose dalyvavo per 10.000 miesto ir apylinkių lietuvių, pareikšdami protestą dėl Lenkijos pretenzijų į šį kraštą." Liet. enc. XXVII, p. 183. Žinant lietuvių didelį palinkimą demonstracijose dalyvauti, patirtis rodo tik 5-10% dalyvaujančių, tad šis skaičius yra labai imponantiškas.

Seinai buvo vyskupijos centras ir juose veikė kunigų seminarija. Kai kurie vyskupai buvo lietuvių kilmės, tačiau nebuvo lietuviškos orientacijos. "Net savo kilme jau nė kiek neginčijamas lietuvis Antanas Baranauskas, Seinų vyskupas 1897-1902 m., sekdamas to laiko papročiais ir būdamas paklusnus savo vyresnybei beveik niekuo neprisidėjo lietuviybės stiprinimui" (MŪSŲ LIETUVA, III, p.

455). Tą patį galime pasakyti ir apie Seinų kunigų seminariją. Reikia pripažinti, kad iš tos seminarijos išėjo daug lietuviškai nusistačiusių kunigų ir veikėjų, tačiau jie tokiais pasidarė ne seminarijoje vyravusių nuotaikų dėka, bet nežiūrint to! Už lietuvišką veiklą iš seminarijos buvo pašalinti klierikai: A. Milukas, V. Matulatis ir J. Sutkaitis. Rektorių J. Giedraitis uždraudė klierikams lietuviškai kalbėti. Reikalai dar labiau pablogėjo, kai seminarijoje pradėjo šeiminkauti (1908) prel. R. Jalbzykowski, į seminarijos profesūrą patekęs vysk. A. Baranauskas rūpesčiu. Nuo to laiko seminarija pasidarė tikras lenkiškas širšynas (nenoriu stipriai išsireikšti J. Ž.). Vėliau jis tapęs Vilniaus vyskupu, buvo žinomas ir pagarsėjęs lietuvių engėjas. Jo rūpesčiu ir pastangomis Seinų seminarija buvo sulenkinta. "Pirmiausia Jalbzykowski pertvarkė seminarijos mokslo programą, įvesdamas lenkų kalbą į visus kursus (buvo tik pirmuose dviejuose). Kadangi iki tol Seinų seminarija buvo beveik lietuviška Jalbzykowski pasirūpino sustiprinti lenkų elementą seminarijoje: kai tik mirdavo ar pasitraukdavo lietuvis profesorius, į jo vietą įstatydavo lenką. Jalbzykowski įvedė naują ir klierikų priėmimo tvarką: pusė lietuvių ir pusė lenkų. Stipriai besireiškiantį klierikų tarpe lietuvišką judėjimą Jalbzykowski visaip trukdė: sumaniai panaudojęs popiežiaus Pijaus X encikliką prieš modernizmą, uždraudė skaityti lietuviškus laikraščius (štai tau ir lenkiška logika: lietuvių kalbą pravardžiavo mužikų kalba, o šiuo atveju modernizmas! J. Ž.), net A. Dambrauskas leidžiama "Draugija" buvo pavadinta "bezbožne pismo" (Liet. enc. IX, p. 267).

Seinų vyskupas Antanas Karosas, didele dalimi to paties Jalbzykowski rūpesčiu, buvo ištremtas į Lietuvą. Žinoma, tuojau Vatikano buvo patvarkyta, kad Jalbzykowski valdė Seinus apaštališko delegato titulu. 1925 m. konkordatu, Želigowskio smurtas ir kiti panašūs lenkų veiksmai buvo legalizuoti (Vilniaus priklausomybė Lietuvai, dar iki šiol nesutvarkyta J. Ž.). Savaimė aišku, kad turėjo būti už didelius nuopelnus ir ištikimybę (bažnyčiai — ar lenkiškumui?), Jalbzykowski 1926 buvo paskirtas Vilniaus arkivyskupu. Čia jis labai uoliai pasireiškė lietuviybės naikinime ir persekiojime. "Pačių lenkų prisipažinimu, jei Seinai te-

ko ne lietuviams, o lenkams, tai yra nuopelnas Jalbzykowski 16 metų veiklos Seinuose. Neatsitiktinai Varšuvos valdžia už nuopelnus lenkybei Jalbzykowski apdovanojo Polonia Restituta ordinu" (Liet. enc. IX, p. 267).

Vien Jalbzykowski gal nebūtų Seinų Lenkijai atidavęs, jeigu mūsų kariuomenė nebūtų ten patyrusi didelio pralaimėjimo, apie kurį nelabai norima kalbėti. Reikia mokintis ne vien iš laimėjimų, bet ir pralaimėjimų. "Tuo ir pasibaigė šios kautynės. Daugiausia nukentėjo 2 ir 8 pėst. pulkai. Lenkų nelaisvėn pateko apie 40 karininkų (2 pulkų vadai), apie 2000 kareivių, 3 baterijos (viso 12 patrankų), daug kulkosvaidžių, šautuvų, arklių ir vežimų.

Dėl šio pralaimėjimo X 7 Suvalkuose buvo sudaryta sutartis, kurią lenkai X 9 sulaužė ir užėmė Vilnių." (Liet. enc. XXVII, p. 190). Niekur neteko užtikti, kad dėl to pralaimėjimo būtų buvę kokie pažeminimai ar laipsnių atėmimai. Jeigu už nuopelnus duodami ordinais, tai už tokius pralaimėjimus irgi kas nors yra atsakingas. Amerikiečiai daro tyrinėjimus ir kaltina marinių vadovybę dėl didelių nuostolių Beirute. Kad išvengus marinių vadovybės kompromitacijos, atsakomybę pasiėmė pats prezidentas!

Reiškia už pralaimėjimus ar nelaukta didelius nuostolius, kas nors turi atsakyti!

Taip pat labai opus yra ir Gardino klausimas. Dabartinėje Lietuvoje Gardino net minėti negalima — arba yra labai nesaugu minėti. O vis tik Gardinas yra vaidinęs svarbų vaidmenį Lietuvos istorijoje. Nuo Vytenio valdymo pabaigos Gardinas buvo svarbiausia pietų Lietuvos tvirtovė. Gardinas buvo Vytauto atamos taškas kovose su Skirgaila ir Jogaila. Čia buvo vienas iš svarbiųjų Lietuvos politinių ir ekonominių centrų, vykdavo valdovų pasitarimai ir ponų seimai. Čia prieš mirtį gyveno ir jame mirė šv. Kazimieras.

Dėl Gardino srities lietuviškumo didelių abejonių neturėtų būti. Vietovardžių, upių ir ežerų pavadinimai yra geriausi liudininkai krašto tautinės praeities. Gardino krašto upės: Asužė, Birva, Gardinė, Grūda,

Dorupis, Juodupis, Mėta Ratnyčia, Versninė. Vietovardžiai: Asuža, Beržtai, Ežeronys, Graudys, Juronys, Marcinkonys, Ožiai, Pervalkas, Perlamas, Virtališkės. Tai yra tik maža dalis Gardino srities lietuviškų vietovardžių.

Lenkų okupacijos laikais Gardino apskrityje šv. Kazimiero draugija turėjo 37 skyrius. 1928 m. Gardino apskrityje veikė 20 lietuviškų mokyklų. Vokiečių okupacijos metu 1942-43 m. apskrityje veikė 26 lietuviškos mokyklos ir lietuviška progimnazija Gardine. Reiškia lenkų okupacijos metu ir didelėje priespaudoje, vistiek veikė lietuviškos mokyklos ir organizacijos.

Kiek šiandien ten veikia lietuviškų mokyklų?

Štai kodėl dabartinėje Lietuvoje nepatartina ir gal net rizikinga, Gardino klausimą minėti!

Gardino srityje ir gretimuose Rytprūsioose rusai įvykdė genocidą. Tas jų įvykdytas genocidas labai toli pralenkia carų ar Muravjovo žiaurumus. Tiek Rytprūsiai, tiek Gardinas buvo ne viena sykių švėtimųjų terioti, tačiau ne tokiu mastu ir be tokių traagiškų pasekų. Vokiečiai ir kiti atėjūnai buvo tik nemokšos, palyginant su sovietiniais specialistais, kurie jau turėjo didelį patyrimą tautų naikinime. Todėl ir norima, kad apie tas teritorijas ir jų praeitį iš viso nebūtų kalbama. Veik visi nusikaltėliai nori, kad apie juos nebūtų kalbama. Tyla turi uždengti jų nusikaltimus. Tyla taip pat turi ištrinti ir jų aukų vardus!

Todėl mūsų pareiga yra tą tylą nutraukti, ir tą reikalą kelti į viešumą. Žinoma, pirmiausiai mes patys turime įsitikinti, kad mums pirmoje eilėje turi rūpėti Seinų, Svyrių ar Stalupėnų likimas, o ne "Solidarity"! Nesakau, kad reikėtų kitų skriaudžiamųjų skriaudas užmiršti, tačiau patys turime per daug skriaudų ir žaizdų! Amerikiečių sakymu "labdarybė prasideda savo namuose"!

Prūsų Lietuvos klausimas yra ypač skaudus, ir ne tik pasaulio, — bet beveik ir mūsų užmirštas. Tėmai esant labai svarbiai ir plačios apimties, šiuo klausimu reikėtų atskirai pakalbėti.

**NAMŲ REMONTAVIMO AR DEKORAVIMO
REIKALAIS GERĄ IR SAŽINGĄ
PATARNAVIMĄ GAUSITE KREIPDAMIESI Į
ANICETĄ STRIMAITĮ**

DAŽAU NAMUS, LIPINU POPIERIUS. ATLIEKU
STALIAUS DARBUS. SUVEDU VANDENS VAMZ-
DŽIUS. IDEDU ĮVAIRIAS PLYTELES IR ATLIEKU
EILĘ KITŲ DARBŲ.

Prašome skambinti telef.: 442-2187

Lietuvių Enciklopedijos papildymų tomo bendradarbiai

Nors užsimostasis darbas vyksta lėčiau, negu norima, apie pusę medžiagos jau gauta ir jos kasdien gausėja. Būsimiesiems skaitytojams gali būti įdomu žinoti, kad į darbą jau yra įsijungę žinomi išeivijos mokslininkai ir visuomeninių sričių žinovai. Čia skelbiamas pavardžių sąrašas nėra pilnas. Surašėm tuos bendradarbius, kurie rašo straipsnius sutartomis temomis. Dar yra kita bendradarbių grupė, kuri pagelbėjo redaktoriams biografine ir kitokia informacine medžiaga. Jų pavardės galės būti paskelbtos kita proga. Jau gavome straipsnius iš šių autorių:

K. Barėnas — Anglijos lietuviai, dr. J. Balyš — bibliografija, inž. dr. J. Bilėnas — lėktuvai, G. Breichmanienė — liet. taut. šokių šventės, dr. B. Ciplijauskaitė — liter., dr. V. Dambra — Venezuelos lietuviai, dr. K. Ėringis — liet. gamta, Alg. Gureckas — paštas, dr. St. Jankauskas — veterinarija, J. K. Karys — numizm., dr. G. Kazokienė — Austral. liet., dr. V. Klemas — okeanografija, dr. A. Kliorė — erdvių tyrimai, Br. Kviklys — Liet. pagrindžio spauda ir bažnyčios, dr. A. Liatukienė — odontologija, kun. dr. A. Liuima — LKMA, inž. B. Masiokas — Colorado liet., mgr. Alg. Nevulis — Seimų liet., R. Poškaitis — Liet. filmai, dr. Br. Povilai-

tiš — genet. inžinerija, kun. dr. J. Prunskis — visuomen. ir polit. dalykai, kun. dr. P. Rabikauskas — Liet. istorija, inž. J. Rimkevičius — techn. periodika ir visuom. d., dr. D. Slavinskas — telefonas, telegrafas, inž. D. Šatas — chemija, arch. A. Tamašauskas — archit., dr. V. Vengris — mikrobiologija ir menas, dr. R. Vaičaitis — aukšt. techn. mokyklos, kun. J. Vaišnora — visuomen. d., kun. A. Valiuška — Arizonos liet., T. Venclova — polit. ir visuomen. d., R. A. Vilkas — Liet. laivai.

Laukiame straipsnių iš pasižadėjusių bendradarbių: A. T. Antanaitis — literatūra, J. Bradūnas — zoologija, A. Butas — spausdinimas, inž. J. V. Danyš — Kanados liet., dr. V. Fidleris — energija, inž. B. Galinis — PLIAS-ALIAS, inž. A. Girnius — geodezija, žemėlapiai, dr. J. Girnius — filosofija, dr. J. Genys — botanika, inž. V. Izickas — statyba, P. Jasiukonis — fotografija, J. Kavaliūnas — švietimas išeivijoje, Alg. Landsbergis — literatūra, dr. A. Liulevičius — matematika, dr. Č. Masaitis — astronomija, dr. S. Matas — pramonė, A. Mažiulis — etnografija, dr. S. Naujokaitis — medicina, inž. K. Nenortas — liet. filat. ir numizm. d-jos, arch. V. Peseckas — Liet. aviac. istorija, R. Sakadolskis — televizija, radijas, B.

Saldukienė — geologija, J. Toliušis — LSS, dr. R. Vaišnys — fizika, dr. P. Zundė — skaičiav. mašinos.

Dalį tekstų rašo patys redaktoriai. Vyr. red. istorikas Simas Sužiedėlis, sudėjęs visus Enc. Lituanica tomus, rašo istorijos, visuomeninius ir kai kuriuos humanitarinius dalykus, tvarko biografijas ir tikrina kitų parašytus tekstus. Dr. inž. Stasys Bačkaitis jau parašė transportacijos temas ir redaguoja visus technologijos bei griežtųjų mokslų dalykus, talkinant komisijai: A. Gureckas, inž. A. Landsbergis ir dr. V. Vengris. Dr. inž. J. Gimbutas (LE skyriaus red. nuo IV iki XXXVI t.) ima Lietuvos kraštotyra plačiąja prasme: miestų, kalinių istorijų tase, gyventojų kaita, kaimų liki-

mas, kultūros ir architektūros paminklų likimas, muziejai. Pasaulinės temos surišamos su Lietuva. Svarbu, kad tarptautiniai dalykai rašomi lietuviškai, naudojant dabartinę mokslinę terminologiją. Tatai nors iš dalies atstos neturimus terminologijos žodynus.

Ypatingas dėmesys skiriamas lietuvių išeivijos veiklai ir žmonėms, nes jie ignoruojami soviet. liet. enciklopedijose. Kiek įmanoma, LE turi ištaisyti soviet. liet. encikl. faktų iškraipymus ir tendencingus nutylėjimus. Suminėtosios LE bendradarbių pavardės yra žinomos lietuvių visuomenei iš spaudos, Mokslo ir kultūros simpoziumų ar iš pasikaitų įv. organizacijose. Negalima laukti, kad rengiamasis LE papildymų tomas būtų pakartotas antra

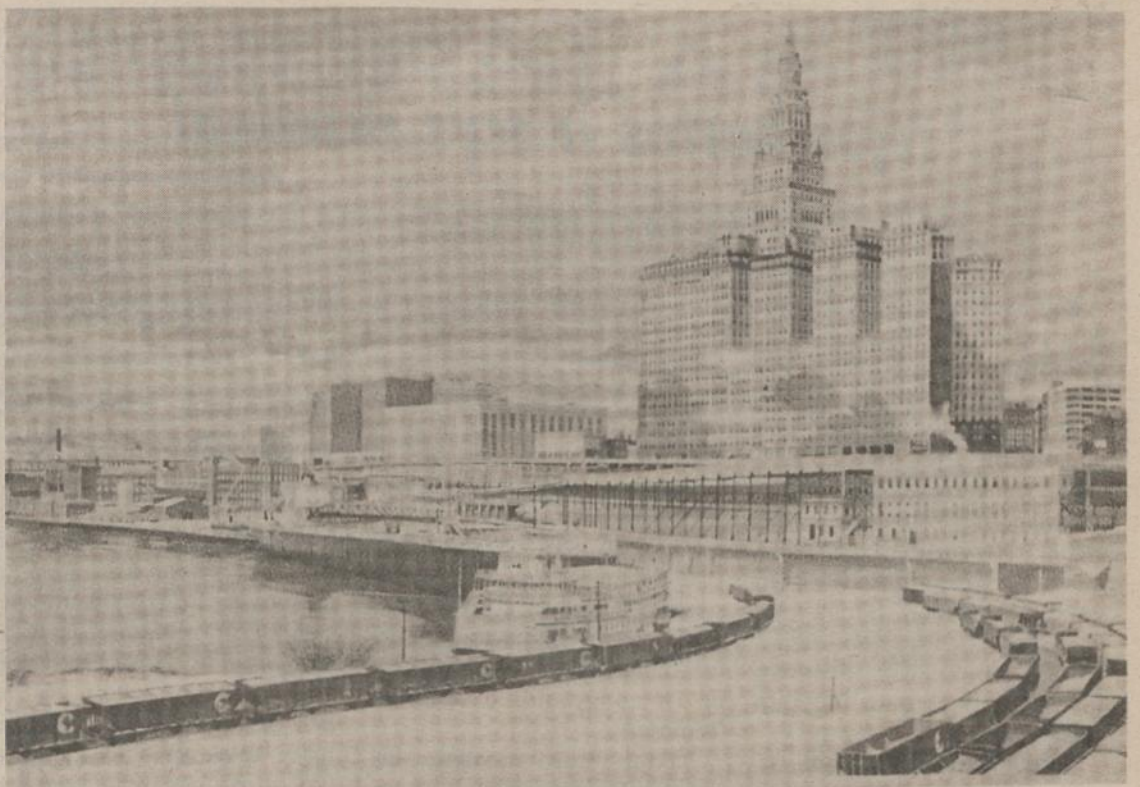
laida, tad racionaliam tiražui apskaičiuoti yra svarbu, kad būsimieji prenumeratoriai greičiau atsiųstų leidėjui Juozui Kapociui savo pasižadėjimus prenumuoti.

I. Enc. redaktoriai

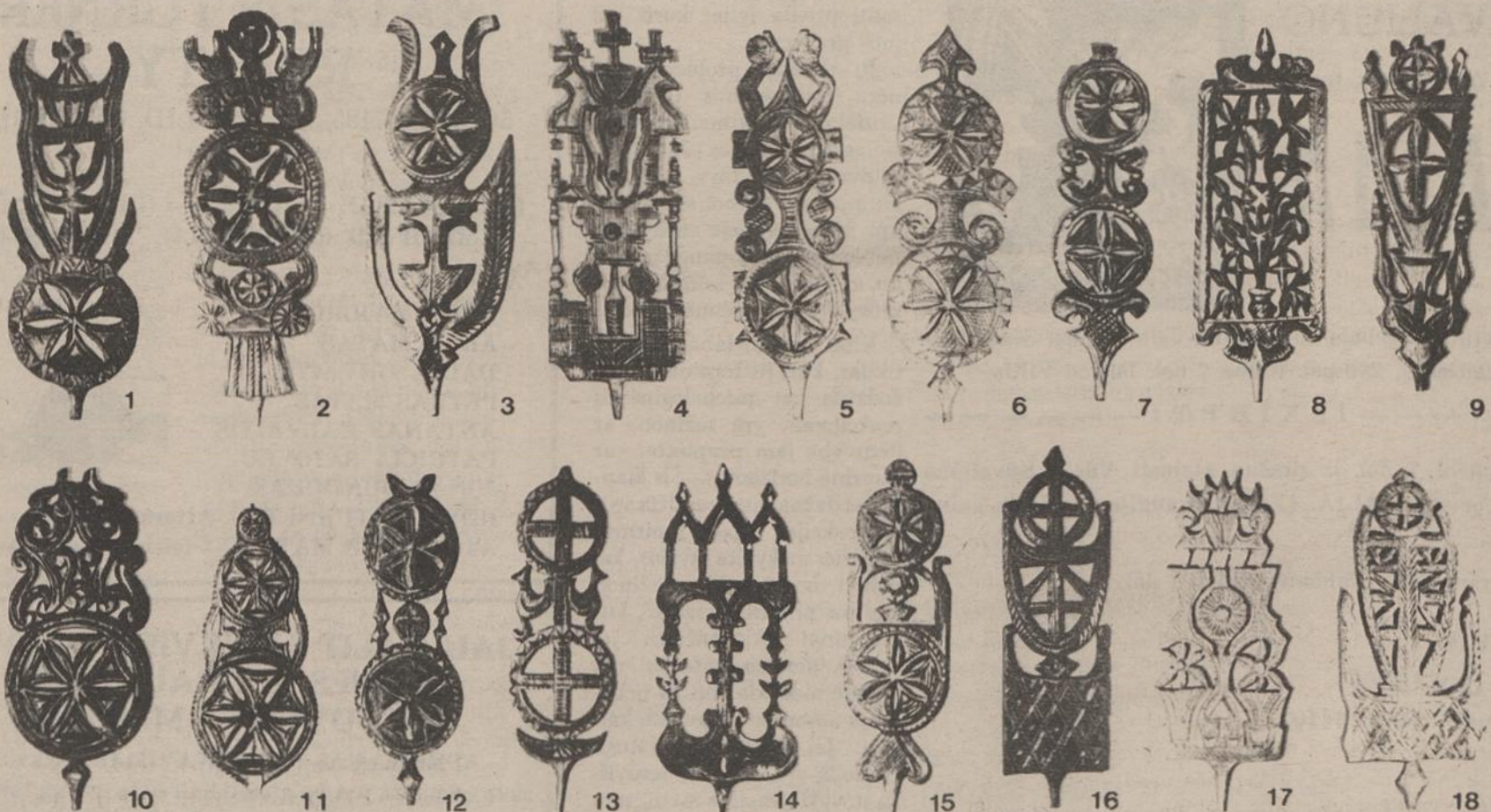
• **PERKANT IR PARODANT NAMUS** prašome kreiptis į **ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.**

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **OBELENIS** apdraudos įstaigą. Skambinti **ZENONUI (216) 531-2211** arba **SAULIUI (216) 461-3500**.

Clevelandas žiemą...

VERPSTĖS! - LIETUVIŲ LIAUDIES MENO PERLAI!

DROŽINĖTOS MEDYJE PAGAL ORIGINALIUS MUZIEJINIUS RINKINIUS, PUOŠNIO IR BŪDINGOS SAVO ĮVAIRUMU

KAINOS: 5 6 7 12 13 15

PO \$45.00 PAŽYMĖKITE NUMERĮ APSKRITIMU

1 2 3 4 8 9 10 11 14 16 17 18 PO \$50.00

ČEKI, SUMOJE \$

Siųsti:

STUDIO-D. P.O. BOX 515

BEVERLY SHORES, IN 46301 TELEF. (219) 879-8633

VARDAS, PAVARDE:

ADRESAS:

ZIP:

VIDUTINIS DYDIS 22 x 8 in.

Trilogija (8)

Jūrātė Statkutė de Rosales

Trejos kartos ir trys skirtingi reikalavimai

Kai išskirstau lietuvius į tris grupes: pirmąją, Lietuvoje suaugusią kartą, antrą - gal dar Lietuvoje gimusią, bet išėjusią į pasaulį, ir trečią, išėjusią į pasaulį ir augusią kartoje regiu visur maždaug panašų psichologinių skirtumų išsidėstymą. Nesvarbu, kokio laikmečio išėjusius stebiu - būtų tai vadinamo 'senoji banga', ar pokarinė - bendras evoliucijos vaizdas išrodo visur maždaug tas pats. Bent man jau taip regis.

Atvykusi į naują kraštą suaugusių lietuvių banga savaimė yra priversta naują aplinką vertinti palyginimų keliu. Seimos gyvenimo sąvokose atsiranda labai aiškūs 'jie' - būtent naujo krašto žmonės su savo kalba, kultūra, gyvenimo būdu - ir 'mes', lietuviai. Gyvenimas susiveda į sprendimus, ką darysiu taip 'kaip jie daro' ir ką išlaikysiu tokį, 'koks mūsų yra'. Naujų ateivių šeimose augę vaikai yra nuo mažų dienų prate girdėti, kaip jų tėvai skirsto pasaulį į 'mes' ir 'jie'.

Alternatyvos sprendimo aplinkoje išaugęs jaunuolis kitaip nebesupranta savo vietos gyvenime, kaip pagrindinės alternatyvos sprendime: kas aš, lietuvis ar ne? Jei viskas namuose yra lyg alternatyva, tai ir tas klausimas tampa ne kas kita, kaip alternatyva.

Vieni ją išsprendžia pasirinkdami įstojimą į tėvų nurodytas 'mūsų' gyvenimo vėžes.

Jaunuolis išlaiko tėvų atsivežtus iš Lietuvos standartus, galvosena, elgesį, kalbą, kultūrą ir pan. Jis visada išlaikys jausmą, kad jis esąs labai skirtingas nuo čia buvusių.

Tačiau daugelyje atvejų jaunuolis išgyvena krizę, kurios metu jis atmeta tėvų naudotą 'jie' ir 'mes' ir pasidaro 'jie'. Jis pasirenka antrąją alternatyvos pusę, kuri jo manymu esanti 'ne tokia senoviška', 'dabartinė' ir jo gyvenimo rėmuose 'realesnė'.

Tiktai retais atvejais, labai stiprių asmenybių jaunuoliai, arba labai tolerantiškų pažiūrų šeimoje augę vaikai pajėgia atmeti 'alternatyvų' neišvengiamą jausmą ir sukrasti savyje - neapriboję, neapkarpe, pilnu kūnu išlaikytas - dvi kultūras, dvi kalbas, dvi tėvynes.

Pirmais dviem atvejais jaunuolis jaučia, kad jo gyvenimas liko pagrįstas daliniu melu, nes jo tikrovė yra dvilypė - atmetęs bet kurią vieną pusę jis save sužaloja. Jis negali ignoruoti jo psichologiją formavusios naujo krašto aplinkos. Drauge, jis negali be tam tikros žalos atmeti tėvų kultūrinį ir dvasinį jam duotą palikimą.

Labai dažnu atveju šis savęs sužalojimas yra slepiamas nuo tėvų. Gyvenam dvigubų gyvenimų: vienas, tas kuris yra vaidinamas tėvams (pav. aiškinama, kaip stengiamasi anūkus lietuviškai mo-

kinti, kai pačiam yra aišku, kad iš to mažai naudos), o kitas yra tas gyvenimas, kuris jau vystosi tėvams nematant ir niekuo nesiskiria nuo kitų čia buvusių gyvenimo.

Tuo tarpu tas jaunuolis, kuris atsisakė bet kurią pusę nuo savęs atkirsti ir panorėjo jas abi išlaikyti pilnumoje, gyvena perkrautas pareigomis. Jis sąmoningai neša ant savo pečių dviem kraštams priklausančias prievoles. Idomu yra tai, kad šie žmonės - jau būdami labai apkrauti - yra vieninteliai, kurie nevengia kontaktų su įvairiomis kultūromis. Jie svetimas įtakas priima, bet jos nepasiduoda gal todėl, kad jaučiasi esą pajėgus viską savyje sutalpinti, ar net sukurti jiems reikalingas sintezes.

Taigi, antroji karta pasirinko vieną iš dviejų alternatyvų arba atmetė pasirinkimą. O kaip į savo padėtį žiūri trečioji karta, tų antrosios kartos žmonių vaikai? Jie neaugo nuolatinėje 'alternatyvų' aptarimo aplinkoje. Tėvai visais atvejais savo pasirinkimą jau buvo įvykdę. Trečios kartos vaikams, rodos, beliko eiti toliau tuo keliu, kurį sau parinko kiekvieno jų motina ar tėvas. Tačiau giliau pažvelgus atrodo, kad dažniausiai taip nėra.

Trečiosios kartos reikalavimai vėl yra savi. Jie skiriasi nuo senelių ar tėvų reikalavimų. Tiesa, trečios kartos vaikams viena psichologinė stadija jau yra įveikta. Ji yra praeityje ir jų neliečia. Būtent, alternatyvų pasirinkimo motyvas jiems jau yra svetimas. Atmetę lietuviybę jie jau nieko nenustojia. Ją prisiėmę - jie jaučiasi irgi nieko nenustoję, tik jiems iš prigimties priklausanti prieda igiję, kuris gal juos praturtins.

Jų didžioji problema jau nėra psichologinis prievolės prisiėmimo ar atmetimo klausimas, o praktiškas prievolės išpildymo uždavinys. Jie suklumpa ant kalbos sunkumų, ant šeštadieninėje mokykloje nebesupratamų pamokų vargo, ar stačiai ant šeštadieninės mokyklos neturėjimo fakto.

Kitas, vaikui labai svarbus tikslas, kurį jis formuluoja ne žodžiais bet psichologinėmis reakcijomis, yra sužinoti, ar lietuviybė jam praplečia, ar siaurina horizontus. Šis klausimas dažnai nusprendžia vaiko reakcijas įstojus į pirmąsias pradžios mokyklos skyrius, kai vaikui darosi svarbu sužinoti kas yra 'platusis pasaulis', kurį būtina reikia pažinti. Jei vaikui 'platusis pasaulis' yra vietinė mokykla, tai jis nebe norės namuose lietuviškai kalbėti. Jei priešingai, 'platusis pasaulis' yra kelionė į lietuvišką stovyklą vasaros metu, tuomet jo reakcijos bus skirtingos. (Praktikoje pastebėjau, kad vaiko siuntimas į trečios kalbos pradžios mokyklą ilgai nei veikia labai teigiamai ir vaiko asmenybę ir į jo sampratą 'kas yra pasaulis'. Kanadoje tas yra įmanoma, nes esama anglų ir prancūzų kalbų mokyklų. Pietų Amerikoje lie-

tuviai neretai siunčia vaikus į anglišką, vokišką ar prancūzišką pradžios mokyklą. Greita intelektualinio ir psichologinio turto, kurį tuo būdu įgyja vaikas, turima dar tai, kad mokyklos kalba - būdama trečia - neužgožia lietuvių kalbos.

Taigi trečiojoje kartoje lietuviško gyvenimo problematika darosi suvis skirtinga: 1. nebegalioja alternatyvos motyvas; sąvokos 'jie' ir 'mes' jau yra beprasmės. 2. Labai svarbi yra lietuvių kalbos mokėjimo ar nemokėjimo tema. 3. Dar svarbiau yra tiksliai sužinoti, ar lietuviškumas praplečia ar siaurina pasaulėžiūrą.

Kiekviena karta sprendžia savo uždavinį savo būdu. Kitaip juk negali būti. Mūsų spauda, mūsų organizacijos privalo ne 'kaltinti' ar 'teisinti' kiekvieną generaciją už josios pasirinktus sprendimus, bet padėti kiek galima tobuliau tą kaskart kitokią problematiką išrišti labiausiai asmeniui praturtinančiu būdu. Dabartinis lietuvių švietimas išėjusioje gali tą darbą labai tobulai atlikti. Užtenka panorėti pilnai suprasti naujosios kartos giliuosius reikalavimus ir duoti tų reikalavimų išpildymui būtinus įrankius.

(Bus daugiau)

SPECIAL

Save for the next 4 weeks
30% on the world famous
SALAMANDER
Winter Boots
FROM WEST GERMANY

SALAMANDER

STEFAN DEUBEL Enterprises International
4164 Lorain Ave., Cleveland, Oh. 44113, Phone 651-6686
Business hours: Mon., Wedn., Thursd. 9-4,
Fri 8-6, Saturday 8-5
Closed on Tuesday.

MATAS & TURNER
REALTY

501 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
486-2530

RITA MATAS — Broker — G.R.I. — C.R.A.
(CERTIFIED RESIDENTIAL APPRAISER)

ASSOCIATES

ROMA MAJOROVAS
ALGIS MATAS
DALIA ŠIRVAITIS
PETRAS MATAS
ANTANAS KALVAITIS
PATRICIA SAJOVEC
JONAS DUNDURAS

HOWARD TURNER — Attorney
Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO
GIMINES IR DRAUGUS Į
LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskite savo gimines jus aplankyti! Greičias mūsų 'teletype' susisiektis su Maskva suteiks jums žinią apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

251 THE OLD ARCADE

TELEF. 621-6036

CLEVELAND, OHIO 44114

VACIO
KAVALIŪNO
ROMANAS
DALIA

Kietais viršeliais su aplanku dail. Vlados Stančikaitės-Abraitienės, 236 psl. Kaina 7 dol. Išleido Viltis.

— I Š K I R P T I —

Siunčiu 7 dol. ir prašau atsiųsti Vacio Kavaliūno naują romaną DALIA. (Vilties draugijos nariams kaina 5 dol.).

Persiuntimo išlaidoms pridėti 1 dol.

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Pavardė ir vardas

Adresas

CHICAGO

KALĖDOS KR. DONELAIČIO MOKYKLOSE

Tradicinė Kr. Donelaičio lit. mokyklų Kalėdų eglutė įvyko gruodžio 17 d., dalyvaujant pradinės ir aukštesniosios mokyklos mokiniams su mokytojais, svečių ir tėvėlių miniai, ir net gražiam būriui buvusių aukštesniosios mokyklos auklėtinių, kurie nepraleidžia progos sugrįžti į mokyklą bent viešųjų renginių metu.

Pradžiai prasmingą žodį ir sveikinimus tarė mokyk-

lų dir. J. Širka, prašydamas daugiau dėmesio skirti lietuvių kalbai, kad "grįžus į laisvą Lietuvą, nebūtų gėda nemokant gerai lietuviškai kalbėti". Lygiai gražiai visus susirinkusius sveikino Tėvų komiteto pirm. J. Variakojis, linkėdamas ištvermės ir kantrybės, einant lietuvišku keliu.

Be įprastų kalėdinių pasirodymų — giesmių, gyvųjų paveikslų Kristaus gimimo temomis, tautinių šokių ir vaikų darželio mažųjų deklamacijos — pagrindinis eglutės programos punktas buvo penkių vaizdėlių vaidinimas, kurį parąšė Nijolė Gražulienė:

Vaidas iš N. Gražulienės vaidinimo "Štai atūžė šalta žiemuzė" Kr. Donelaičio mokyklų eglutėje. Tarp "snaigių" juodas uodas (A. Kerelis, VIII kl.) ir Pavasaris (J. Variakojis, VII kl.). Eglutė įvyko gruodžio 17 d., Chicagoje. Jono Tamulaičio nuotr.

SLA EKSKURSIJA KARIBŲ JŪROJE

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE 1984 metais balandžio-April 29 d. rengia 7 (septynių) dienų EKSURIJĄ KARIBŲ JŪROS SALOSE.

Ekskursija išplauks iš Miami, Floridos, Norvegų laivu "SKYWARD". Lankysites Meksikos YUCATAN CANCUM ir Conzumel salose. Aplanysite gilios senovės MAYA ir taip pat tropinį rezortą KEY WEST.

Kelionė, ištisą savaitę, bus tokia turtinga geriausiu maistu, pramogomis, muzika, šokiais, menu, taip kad spalvingi prisiminimai Jūsų mintyse niekad neišblės.

SLA ekskursijos reikalais užsakant vietas laive, jau dabar prašome susisiekti — kreiptis į AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU, 9727 South Western Avenue, Chicago, Ill. 60643. Tel. (312) 238-9787.

Visi yra kviečiami dalyvauti šioje SUSIVIENIJIMO EKSKURSIJOJE.

Kainuos nuo \$1,175.00 iki \$1,275.00. Į tas kainas įeina ir susisiekimas lėktuvu iš bet kurio miesto.

Gyvasis paveikslas apie Kristaus gimimą Kalėdų eglutės scenoje, gruodžio 17 d. Kr. Donelaičio mokyklose. Paruošė R. Marchertienė ir Gr. Meiluvienė. Jono Tamulaičio nuotr.

"Štai atūžė šalta žiemuzė".

Jau antri metai iš eilės šios autorės vaidinimus atlieka aukštesniosios ir pradinės mokyklos mokiniai. Vaidinimą režisavo Gražina Sturonienė, talkininkaujant pačiai autorei, Vytui Beleškai (muzika), Jonui Jurkšaičiui (dekoracijos), mokyto D. Bilaišytei ir kitiems. Vaidinime dalyvavo beveik 40 aukštesniosios ir pradinės mokyklos mokinių. Margas, judrus ir nuotaikingas vaidinimas apie Vasaros ir žiemos kovas visiems žiūrovams patiko. Autorei N. Gražulienė padėkota gėlių puokšte, o visiems kitiems — gražiais žodžiais.

Eglutės programai vadovavo aštuntokas Dovas Lesniauskas. Įvairias programos dalis paruošė mokytojai: A. Aleknaitė, D. Bilaišytė, R. Končienė, D. Polikaitis, V. Gutauskas, R. Musonytė, R. Marchertienė ir Gr. Meiluvienė. Akordeonistai — Lilija Stelmokienė ir Audrius Polikaitis. Programai besibaigiant, atvyko Kalėdų Senelis (Juozas Polikaitis) su neišsamiu dovanų maišu. Ypač mažieji jį sutiko labai džiaugsmingai (atvirai pasakius, ir vyresnieji nebuvę per daug abejingi...).

Šiais, 1983-84 mokslo metais Kr. Donelaičio mokyklos švenčia 25-rių metų jubiliejų. Iškilmingas sukaustuvių minėjimas numatomas š. m. kovo 31 d. Jau-

Vasarėlė — Daina Bakaitytė, VIII kl. ir karalaitis Pavasaris, VII kl. Jonas Variakojis, Kr. Donelaičio mokyklų eglutės programoje gruodžio 17 d. Jie vaidino N. Gražulienės vaidinime "Štai atūžė šalta žiemuzė". J. Tamulaičio nuotr.

nimo centre. Reikia pastebėti, kad šiais mokslo metais Kr. Donelaičio mokyklose mokinių skaičius ne tik nesumažėjo, bet dar net paugo. Taip pat įvesta ir naujovė: be veikiančio specialaus skyriaus lietuviškai nemokantiems vaikams (moko Rita Valkiūnienė),

šiais mokslo metais pradėjo veikti lietuvių kalbos klasė suaugusiems (mokytoja Eglė Novak). Šiuo metu lietuviškai mokosi 12 "mokinių".

D. Bindokienė

• "Pirmieji žingsniai", Kr. Donelaičio lit. mokyklų mokinių laikraštėlio, pereinamųjų metų gruodžio mėnesio numeryje yra pačių mokinių išspausdinti rašiniai, įvairenybės, taip pat iliustracijos. Redaguoja mokytoja Danutė Bindokienė, talkininkauja mokytojos Danutė Puodžiūnienė ir Svajonė Kerelytė. Laikraštėlio viršelį pieštas Astos Kižytės.

• Teodoras Blinstrubas, buvęs ALT S-gos pirmininkas, Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

FILATELIJA

Nr.1

Antanas Bernotas

JAV sausio 3 d. išleido 20 centų pašto ženklą Aliaskos 25 metų valstybingumo sukakčiai paminėti. Ženkle parodyta elnio galva, alyvos vamzdžių linija ir snieguoti kalnai.

Aliaska randasi Amerikos žemyno šiaurės vakarų kampe ir su daugybe gretimų salų užima 586,412 kv. mylių plotą. Vakaruose išilgai ji prieina šiaurinį Ramųjį vandenyną, nuo Rusijos Sibiro yra atskirta Beringo sąsiaurio ir to pat vardo jūros, o šiaurėje siekia šiaurės Lelinuotąjį vandenyną. Rytuose nuo Kanados yra atskirta Yukono teritorijos ir Britų Kolumbijos. Aliaską pirmieji pradėjo kolonizuoti rusai, daugiausia kailių pirkliai ir žvejai, ir tik 1867 m. kovo 30 d., esant JAV valstybės sekretorium William Henry Seward, teritorija buvo iš Rusijos nupirktą už 7,200,-

000 aukso dolerių. Išsigytąją teritoriją jis pavadino Alaska, nuo sleutų žodžio alakshak (didžioji žemė). Kaip teritorija tokia ir pasiliko 1959 m., kada gyventojų balsavimu buvo priimta į uniiją kaip 49-ji valstija. Dėl šalto klimato, rečiausiai apgyventa valstija, turinti tik apie 337,000 gyventojų. Aliaskos sostinė yra Juneau miestas, turintis tik virš 6,000 gyventojų. Kiti didesni miestai yra: Anchorage, Fairbanks, Kodiak, Nome ir Sitka.

ITALIJA išleido 500 lirų pašto ženklą taikos organizacijų kūrėjui Monetai pagerbti.

Ernesto Teodoro Moneta (1833-1918) gimė Milano patriotų šeimoje. Tarnavo Garibaldi išsilaisvinimo armijoje, o nuo 1861 m. Italijos armijoje. Šiaurinėje Italijoje — Milana ir kitur suorganizavo ir pats dalyvavo tarptautiniuose taikos sąjūdžiuose. 1903 m. parašė

stambų trijų tomų veikalą apie taiką ir karą, už ką 1907 m. gavo Nobelio taikos premiją.

St. KITTS sala (Karaibų jūroje) išleido kalėdinius 15 centų pašto ženklus.

St. Kitts sala (kuri anksčiau vadinosi St. Christopher) pradėjo pašto ženklus leisti 1870 m. Pradžioje atskirai, paskui sąjungoje su Leewards salomis, dar vėliau kartu su gretimomis Nevis ir Anguilla salomis, dabar vėl atskirai. Kristupas Kolumbas salą atrado 1493 m. Iki 1625 m. sala valdyta kartu su prancūzais. 1967 m. Britanija salai suteikė savivaldą, o 1983 m. rugsėjo 19 d. ir pilną nepriklausomybę. Pati sala užima 68 kv. mylių plotą ir randasi į pietryčius nuo Porto Rico salos. Gyventojai verčiasi cukrašvendrių, medvilnės ir vaisių auginimu. Daro romą. Salos sostinė yra Basseterre miestelis.

VAK. VOKIETIJA išleido 80 pfenigų pašto ženklą rašytojui Wielandui pagerbti.

Christoph Martin Wieland (1733-1813) gimė Oberholzheim, Wuettemberge. Mokėsi Tuebingeno universitete. Vėliau profesoriavo Erfurto universitete, o dar vėliau gyveno garsiajame poetų ir rašytojų mieste Weimare, kur artimai draugavo su Goethe ir Herderiu. Klasiškosios literatūros ir meistriškos satyros autorius. Išvertė į vokiečių kalbą daugelį senųjų graikų ir romėnų autorių, ir beveik visus šekspyro veikalus. Jo raštai buvo išleisti 36 tomiais.

KASA LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

AKTYVAI 18,000,000 DOLERIŲ

KASOS VALANDOS:

MARQUETTE PARKE

2422 W. Marquette Rd. Pirm. 2-6

Chicago, Ill. 60629 Treč. 2-6

Tel. 737-2110 Šešt. 10-12

CICERO

1445 So. 50th Ave. Antr. 3-6

Cicero, Ill. 60650 Ketv. 3-6

Tel. 656-2201 Šešt. 10-12

MOKA:

9% už taupomasias sąskaitas

Už 90 dienų, 6 mėn., 1 metų, 3 metų indėlius:

10% nuo 500.00 iki \$19,500.00

10.5% nuo 20,000.00 iki \$100,000.00

11% virš \$100,000.00

11% IRA

SKOLINA: tik savo nariams žemesniais nuosimčiais ir geresnėmis sąlygomis negu bankai ar kitos finansinės institucijos.

KIEKVIENA SĄSKAITA IKI \$100,000.00 APDRAUSTA FEDERALINĖS VALDŽIOS

DARBU PASISKIRSTYMAS

Amerikos Lietuvių Taryba savo posėdyje sausio 6 d. sudarė komisijas įvairiems uždaviniams:

Politinė komisija — pirm. dr. J. Valaitis, nariai: J. Talandis, St. Balzekas, dr. Vl. Šimaitis, P. Bučas, adv. A. Domanskis.

Visuomeninių reikalų — pirm. dr. L. Kriaučeliūnas, nariai: D. Dumbrienė, R. Tričytė, P. Bučas.

Finansų — M. Pranevičius (pirm.), J. Valaitis, inž. Gr. Lazauskas, P. Bučas.

Teisių-Statuto — dr. Vl. Šimaitis (pirm.), dr. K. Šidlauskas, adv. A. Domanskis, T. Blinstrubas.

Sekretoriatas — inž. Gr. Lazauskas (pirm.), I. Blinstrubienė, kun. J. Prunskis.

Spaudos ir informacijų — kun. J. Prunskis (pirm.), inž. Gr. Lazauskas, I. Blinstrubienė, Ant. Adomėnas.

Skyrių — inž. Gr. Lazauskas su jo pasikvietais Chicago ir apylinkės skyrių atstovais.

Namų administravimo — J. Talandis (pirm.), dr. Vl.

Šimaitis, inž. V. Naudžius, inž. Gd. Lazauskas.

ALTAS IR LB PASIKEITĖ SVEIKINIMAI

Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkas dr. Antanas Butkus atsiuntė ALT pirm. dr. K. Šidlauskui sveikinimą Naujųjų Metų proga, linkėdamas sėkmingo bendro darbo Lietuvos gerovei bei JAV lietuvių konsolidacijai, pažymėdamas: "Tegu ALT ir JAV LB pradėtas darbas dar labiau išsisašakoja, tuo atnešdamas dar daugiau naudos bendrų tikslų siekime". Dr. K. Šidlauskas per siuntė dr. A. Butkui Amerikos Lietuvių Tarybos sveikinimus.

Packages To
Poland
Express Delivery
Only 50c per Pound
21 lbs. max.
Shipments Every Week
Largest Dealer in Ohio
Since 1967
**POLISH IMPORT
CENTER**
6301 Fleet Ave.
429-1010

NAUJA
BRONIO RAILOS
knyga —
ŠIMTAS
PRAKALBŲ
Į LIETUVĄ

KITOKIOS
LIETUVOS
ILGESYS

Kietais viršeliais, su aplanku dail. V. Žiliaus, 408 psl. Išleido Vilties leidykla su mecenato K. Ramono pagalba. 408 psl. Kaina 5 dol.

IŠKIRPTI

Siunčiu 5 dol. ir prašau atsiųsti Bronio Railos naują knygą "KITOKIOS LIETUVOS ILGESYS". (Vilties draugijos nariams 4 dol.). Persiuntimo išlaidoms pridėti 1 dol.

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Pavardė ir vardas

Adresas

Supažindinkit savo bičiulius
su DIRVA.
Atsiųskit jų adresus.
Jie gaus keletą numerių VELTUI!

IŠKIRPTI

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Prašau siuntinėti Dirvą susipažinimui šiems asmenims:

Pavardė ir vardas

Adresas

Pavardė ir vardas

Adresas

CLEVELANDE IR APYLINKĖJE

KLAIPĖDOS KRAŠTO ATVADAVIMO MINĖJIMAS

Žalgirio šaulių kuopa, kartu su Lietuvos karių veteranų sąjunga "Ramovė" Clevelando skyrium, sausio 22 d. ruošia Klaipėdos krašto atvadavimo minėjimą, kuris prasidės 10 val. ryto Dievo Motinos parapijos šventovėje pamaldomis už žuvusius ir mirusius Klaipėdos krašto atvadavimo dalyvius ir 4 val. po pietų Lietuvos namų viršutinėje salėje bus paskaita, meninė dalis ir kavutė. Kalbės Clevelando ir apylinkės lietuviams gerai žinomas paskaitininkas Algis Kasulaitis. Meninę dalį atliks solistė Nora Braziulienė ir pianistė Genovaitė Karsokienė.

Clevelando ir apylinkės lietuviai kviečiami į taip mums svarbų minėjimą atsilankyti.

• **Lietuvių draudžiamosios spaudos paroda**, dideliu pasisekimu praėjusi Chicagoje ir Europoje, ši šeštadienį, sausio 21 d. 6:30 val. vak. bus atidaryta Clevelande, Dievo Motinos parapijos didžioje salėje. Parodos eksponatus surinko Br. Kviklys.

• **Dr. Dalia Bložytė**, dirbanti savo tėvo dr. Vlado Bložės veterinarijos klinikoje Strongsville, Ohio, praeitą penktadienį ABC televizijos (5 kanalo) 5 val. popiečio programoje turėjo pašnekesį apie šunų ir kitų gyvulių priežiūrą žiemą ir vėliau atsakinėjo į TV žiūrovų telefoninius paklausimus.

LKVS S-gos Ramovė centro valdyba posėdžio metu. Iš kairės: Albinas Karsokas — naujų ir mirusių narių registracijai, Bronius Nainys — kultūros vadovas, Vincas Apanius posėdžių sekretorius, Antanas Jonaitis — CV pirmininkas, dr. Viktoras Stankus — vicepirmininkas, Stasys Mačys — išdininkas, nuotraukoje trūksta Prano Karaliaus — sekretoriaus. J. Velykio nuotr.

ŠV. KAZIMIERO LITUANISTINĖS MOKYKLOS KALĖDŲ EGLUTĖ

Mokyklos Kalėdų eglutė įvyko gruodžio 18 d. Tą sekmadienį tuoj po pamaldų skubėjome į salę, nes žinojome, kad 11:30 val. prasidės Kalėdų Eglutės programa. Šių metų programa buvo pavadinta "Kalėdų Varpai". Programoje dalyvavo visi žemesniųjų skyrių mokiniai. Sceną puošė eglutė su lietuviškais šiaudinukais, šiaudinukai ir grandinėlės buvo padaryti mokinių su mokytojų O. Žilinskienės ir S. Lenkauskaitės talka.

Į eglutę atėjo daug tėvelių ir svečių.

Programa prasidėjo su Kalėdų senelio atvykimu. Senelis vaikam pasakojo, kad atvykęs iš Lietuvos, ir nori pamatyti ką jie pasirodė jam parodyti.

Pirmieji pasirodė darželio mokiniai. Jie drauge pasakė eilėraštį "Belaukiant Kalėdų". Juos paruošė D. Penkauskienė. "Eglutė ir mokiny" atliko Vytautas Zorska ir Kristina Motiejūnaitė. Pirmo skyriaus moki-

niai grojo ir šoko bei dainavo. Juos paruošė R. Lišauskienė. Jiems pianinu akompanavo Gita Lišauskaitė. Heleina Macevičiūtė deklamavo "Kalėdų Varpai" ir kanklėmis palydėjo A. Bankaitytė. Mok. K. Alšėnienė paruošė II skyrių, kurie padeklamavo "Man žvaigždutė". III skyrius taip pat pasakė eilėraštį "Klevo lapas". Juos paruošė mok. A. Malėnienė. K. Kasulaitytė deklamavo "Kalėdų Kristui".

Po to pasirodė mokyklos choras, vadovaujamas J. Kazėno. Choras pagiedojo keletą giesmių. Chorui akompanavo D. Kašubaitė, ir akordeonu grojo R. Bičiūnas.

Visą šį montažą paruošė M. Nasvytienė talkinant ir kitom mokytojom. Po programos Kalėdų senelis vaikam dalino dovanas ir mokyklos tėvų komitetas buvo paruošęs vaišes. Tą sekmadienį visi mokyklos mokiniai tikrai prisiminė.

Vija Bublytė

• **Western Reserve Historical Society** praneša, kad dėl persikėlimo į naujas patalpas 10825 East Blvd. Clevelande, biblioteka bus nuo vasario 26 uždaryta keturiems mėnesiams. Publikai biblioteka bus atidaryta š. m. liepos mėn.

• **Vaidilos teatro** metinis susirinkimas įvyks š. m. sausio 22 d. 2 val. p. p. Lietuvos Namų apatinėje salėje. Visi Vaidilos teatro aktoriai, darbuotojai bei teatrui prijausiantys ir juo besidominantieji maloniai kviečiami dalyvauti.

• **OHIO AUTO BODY**, savininkas Jonas Švarcas, 35571 Vine St., Eastlake, Ohio 44094, sąžiningai ir gražiai atlieka visus automobilių taisymo darbus. Iš nelaimės vietos pašaukius, automobilį atitepti į savo dirbtuves ir greitai pataiso. Skambinkite tel: (216) 942-8038 ir viskas bus sutvarkyta.

• **PATRIA prekybos namuose**, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

CLEVELANDO PARENGIMAI

• **SAUSIO 22 D.** Draudžiamosios lietuvių spaudos paroda. Ekspozitai iš Broniaus Kviklio archyvo. Rengia: Dievo Motinos parapija.

• **SAUSIO 22 D.**, Klaipėdos krašto atvadavimo paminėjimas Lietuvos namuose. Rengia: Žalgirio šaulių kuopa ir karių veteranų "Ramovė" Clevelando skyrius.

• **VASARIO 5 D.** Žalgirio šaulių kuopos narių susirinkimas Lietuvos namuose.

• **VASARIO 11 D.** Lietuvos laisvės vigilija. Rengia: Dievo Motinos parapija.

• **VASARIO 12 D.** — Vasario 16-sios minėjimas. Ruošia Amerikos Lietuvių Taryba.

• **VASARIO 25 D.** — Užgavėnių blynų balius — rengia Pilėnų tunto tėvų komitetas.

• **KOVO 4 D.**, 12 val. šv. Jurgio parapijos salėje šv. Kazimiero 500 metų mirties minėjimas.

• **KOVO 4 D.** — 4 val. parapijos auditorijoje šv. Kazimiero 500 metų mirties minėjimas. Rengia: Dievo Motinos parapija.

• **KOVO 11 D.** Lietuvos Namų akcinių ir Klubų narių metinis susirinkimas.

• **KOVO 18 D.**, 12 val. šv. Jurgio parapijos salėje Tikinčios Lietuvos ir Lietuvos kalinių popietė.

• **KOVO 25 D.** — Kaziuko mugė, Dievo Motinos parapijos salėje. Rengia Neringos, Klaipėdos ir Pilėnų tuntas.

• **BALANDŽIO 8 D.** 4 val. popiet sol. Aldonos Stempužienės koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia: Dievo Motinos parapija.

• **BALANDŽIO 22 d.**, 6 val. rytą Prisikėlimo mišios ir po jų šv. Jurgio parapijos salėje Prisikėlimo agapė.

• **BALANDŽIO 29 D.**, 12 val. šv. Jurgio parapijos salėje šv. Jurgio šventė ir metiniai padėkos pietūs — Velykų stalas.

• **GEGUŽĖS 5 D.** Grandinėlės balius Slovėnų auditorijoje.

• **GEGUŽĖS 6 D.** — Šv. Jurgio iškilminga sueiga, Clevelando Lietuvių Namuose. Rengia Pilėnų tuntas.

• **GEGUŽĖS 12-13 DIENŲ** Clevelando Ateitininkijos tradicinė-metinė šeimos šventė, Dievo Motinos parapijos patalpose.

• Gegužės 19-20 vyr. skaučių Židinio parengimas.

• **GEGUŽĖS 26-27 D.** Clevelande Lietuvių Namuose Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas, banketas ir Vilties draugijos narių suvažiavimas.

AMBER STUDIOS, Inc.

505 East 185 Street,

CLEVELAND, Ohio 44119

Tel. (216) 531-3500

Galerija atidaryta kiekvieną dieną, išskyrus trečiadienius

JEI JUMS REIKIA UZDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablus kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS

Lakewood, Ohio

DIRVA

• Prez. Antano Smetonos filmo "Video" juostelės jau pagamintos. Kasečių formatui — VHS (tai daugiausiai naudojama rūšis). Tačiau kas norėtų "BETA" jas gauti, už tą pačią kainą, pagaminti.

Norintieji įsigyti Prez. Antano Smetonos filmo kasetę, ją galite gauti pas Angeles A.L.T. S-gos skyriaus išdininką Ramūną Bu-

žėną, 5285 Coringa Dr., Los Angeles, Calif. 90042.

Kasetės kaina \$100.00 (įskaitant persiuntimą).

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vyr. valdyba, per išd. O. Daškevičienę Dirvai paremti atsiuntė 250 dol. Ačiū.

• Viktoras Petraitis, gyv. Toronte, Dirvos skaitytojas ir rėmėjas, papildė savo

DIRVOS RĖMĖJAI

Atsiliepdami į mūsų prašymą, savo auka Dirvą parėmė šie skaitytojai:

J. Glemža, Vokietija 3.00
A. Leparskas, Warren 3.00
A. Dilba, Philadelphia .. 8.00
K. Laukaitis, Hinsdale .. 3.00
A. Karaša, Annapolis 3.00
J. Juodvalkis, Lemont .. 5.00
A. Plioplys, Toronto 8.00
V. Rastenis, Hot Springs 3.00
J. Ambrizas, Chicago 8.00
B. Thomas, Euclid 8.00

įnašą Vilties draugijoje atsiųsdamas 115 dol. tuo būdu tapdamas dvigubu šimtininku. Sveikiname ir dėkojame už paramą lietuviškai spaudai.

• Kun. J. Žvirblis, Grand Rapids, Mi., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 33 dol. Ačiū.

• Vladas Žilinskas, švenčių proga papildė savo įnašą Vilties draugijoje, atsiųsdamas 30 dol. Ačiū.

• Aušros šaulių kuopa, Floridoje, per išd. Oną Šilienę Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.

• Sol. Stasys Baras, Lietuvių Fondo valdybos pirm., Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.

• Dr. J. Kaškelis yra susirgęs ir iš Floridos grįžo į Kanadą ir šiuo metu yra Toronte ligoninėje. Linkime jam pasveikti.

• Vaclovas Mažeika, ALT S-gos pirmininkas, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 50 dol. Ačiū.

• S. Petrulis, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 33 dol. Ačiū.

• Rašytoja Marija Aukštaitė, gyv. Kanadoje, su šventiniais linkėjimais Dirvai atsiuntė auką 15 dol. Ačiū.

• Česlovas ir Irena Satkai, gyv. Kirtland, Ohio, Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.

• Nikodemus Matijošaitis, gyv. Los Angeles, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 33 dol. Ačiū.

• Vl. Civinskas, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 33 dol. Ačiū.

• Kalifornijos Lietuvių Respublikonų Sąjunga, per pirm. L. Mažeikienę, Dirvai paremti atsiuntė auką 25 dol. Ačiū.

• V. Burneika, Hartforde, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 33 dol. Ačiū.

• Juozas Dilys, Kanadoje, Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ačiū.

F. Masaitis, La Mirada .. 3.00
A. Rastauskas, Richmond Hts. 3.00
X. Y., Gulfport 13.00
R. Venclovas, Homebush 5.00
M. Dausa, Islington 3.00
Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vyr. valdyba 250.00
B. Kemežaitė, Chicago .. 8.00
J. Širka, Chicago 8.00
X. Y., Chicago 20.00
V. Mažeika, Park Ridge 50.00
Vl. Janušauskas, Langueil 3.00
V. Stadalnikas, Los Angeles 8.00
S. Raštikis, Los Angeles 8.00
L. Morkūnas, Chicago .. 3.00
Prof. R. Vaišnys, Mt. Carmel 13.00
E. Laniauskas, Cleveland 3.00
Clevelando Pensininkų Klubas 25.00
A. Juška, Sterling Hts. .. 8.00
St. Bliudnikas, Rochester 19.00
M. Kizis, Tecumseh 3.00
P. Balynas, Dearborn .. 3.00
E. Mazys, Stanton 3.00
Ir. Germanas, St. Charles 3.00
N. Matijošaitis, Los Angeles 33.00
T. Jurgelaitis, Indianapolis 3.00
J. Vedegys, Chicago 8.00
D. Sulmar, Springfield .. 3.00
J. Yurkus, Etaticote 13.00
Dr. A. Kisielius, Sidney 13.00
V. Satkus, St. Catharines 3.00
B. Oniūnas, Juno Beach 3.00
K. Balčiūnas, Lemont 10.00
S. Butkūnas, St. Charles 5.00
M. Krasauskas, Pasadena 8.00
M. Kleinaitis, St. Pete. 13.00
R. Puras, Richmond Hill 5.00
J. Lekas, Chicago 5.00
M. Jason, Greenwich 3.00
K. Simulis, Juno Beach 3.00
A. Grigaitis, Manchester 3.00
Dr. J. Kriaučiūnas, Putnam 3.00
K. Laskauskas, Baltimore 8.00
S. Jonaitis, Granville 3.00
M. Selivončikas, Dorchester 3.00
J. Rimkūnas, New Buffalo 33.00
P. Minkūnas, Woodhaven 3.00
A. Koncė, Woodhaven .. 3.00
Dr. J. Duncia, Wilmington 5.00
A. Idika, Brazilija 5.00
J. Lesčinskis, Dorchester 8.00
H. Vaitaitis, Old Saybrook 3.00
A. Leikus, W. Haven 8.00
O. Daškevičienė, Chicago 8.00
P. Sideravičius, Chicago 5.00
A. Lingienė, Redford 3.00
R. Kavaliauskas, N. Fairfield 8.00
Vl. Šniolis, St. Petersburg 12.00
B. Vigelis, Mays Landing 3.00
E. A. Trečiokas, Singer Island 13.00
A. Ambrazienė, Euclid .. 3.00
St. Baras, Palos Park 25.00
J. Kraivėnas, Chicago .. 3.00
L. Kronas, La Porte 8.00
P. Rimkus, Chicago 3.00
J. Švarcas, Eastlake 10.00
A. Sandargienė, Ormond Beach 8.00
T. Blinstrubas, Chicago 25.00

V. Numgaudas, Chicago .. 8.00
M. Bujokas, Euclid 3.00
A. Burokas, Chicago 8.00
J. Turčinskas, Chicago .. 8.00
A. Klein, Rochester 3.00
V. Abrašius, Cleveland .. 8.00
J. Petkevičienė, Cleveland 8.00
S. Račiukaitis, Detroit .. 3.00
A. Vaškelis, Springfield .. 3.00
P. Ausiejus, Centerville 10.00
St. Stulpinas, Lake Worth 8.00
A. Gudėnas, Euclid 3.00
J. Žygas, Chicago 10.00
A. Gražulienė, Cleveland 10.00
K. Sirgėdas, Richmond Hill 3.00
J. Sonda, Boston 3.00
M. Aukštaitė, Kanada .. 15.00
J. Mališka, Norwood 1.00
V. Gaižutis, Detroit 8.00
J. Zubavičius, Sunny Hills 10.00
V. Gilyš, Los Angeles 8.00
E. Andrašius, Chesterland 3.00
Č. Satkas, Kirkland 25.00
J. Grigaitis, Chicago 13.00
Dr. A. Glevėckas, Chicago 3.00
J. Čipkus, Willowick 3.00
J. Litvinas, Chicago 8.00
Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

IR TOLIAU GINKIME LIETUVIŲ TEISES

Visuomenės ir veiksmų pastangomis sudarytas Lietuvių Teisėms Ginti Fondas, įregistruotas Ohio valstijoje, tęsia pradėtą darbą ir toliau — kol nebus, naudojant sovietų sufabrikuatą medžiagą, nepagrįstai kaltinami nei paskiri lietuviai, nei žeminamas lietuvių tautos vardas.

LTG Fondo Tarybos pirmininku yra dr. Viktoras Stankus, Clevelande, o LTG valdyba sudaryta Chicagoje: pirm. Algis Modestas, vicepirmininkai — M. Jakaitis ir P. Razgaitis, sekr. V. Plioplys, išd. Danguolė Valentinaitė, teisės patarėja adv. Audronė Karalienė, narys spaudos reikalams — G. J. Lazauskas.

Iki šiol LTG Fondas, visuomenės aukų dėka, jau parėmė penkis tautiečius, reikalingus paramos jų gynbai. Nejamirškite savo aukos siunčiant čekius "Lietuvių Teisėms Ginti Fondui, 5620 South Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Kiekviena auka panaudojama tiesos ieškojimui bei gynbai nuo nepagrįstų lietuviams kaltinimų.

LTG Fondo valdyba linki visiems laimingųjų Naujųjų 1984 metų ir laukia Jūsų nuoširdžios paramos.

GINKIME LIETUVIŲ TEISES

NEPAMIRSKIME SAVO AUKOS LIETUVIŲ TEISEMS GINTI FONDUI

Prašome pasinaudoti šia atkarpa. Čekius rašyti "Lietuvių Teisėms Ginti Fondas" (arba "American Lithuanian Rights Fund, Inc.") ir siųsti adresu: 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636.

Auka Lietuvių Teisėms Ginti Fondui US \$.....

Pavardė, vardas

Adresas

Vliko vienam iš pirmūnų ir veikėjui

PROF. DR. BRONIUI KASLUI,

jo žmonai PRANCIŠKAI netikėtai mirus, reiškiame gilią užuojautą

Vyriausias Lietuvos
Išlaisvinimo Komitetas

Garbingam visuomeninės veiklos veteranui, kultūrininkui

A. A.

JONUI VALAIČIUI

mirus, giliame skausme jungiamės ir nuoširdžią užuojautą reiškiame velionio dukteriai ALDONAI MARYTEI, sūnams dr. JONUI ir inž. JURGIUI bei jų šeimoms

Amerikos Lietuvių Taryba

Brangiam tėvui

A. A.

JONUI VALAIČIUI

mirus, jo sūnui dr. JONUI VALAIČIUI ir šeimai reiškiame gilią užuojautą

Pasaulio Lietuvių Gydytojų
Sąjunga

Buvusioms Chicagos Lietuvių Tarybos nariui

A. A.

JONUI VALAIČIUI

mirus, sūnui dr. JONUI VALAIČIUI, Amerikos Lietuvių Tarybos vicepirmininkui, jo šeimai, giminėms bei artimiesiems reiškiame gilią užuojautą

Chicagos Lietuvių Taryba